

ΘΕΜΑ: ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Η κατοικία ως άσυλο, ως απαραβίαστος δηλαδή χώρος, ήταν θεσμός γνωστός από την αρχαιότητα. Η λέξη «Εστία», υπό την δωρική ιδίως μορφή της, *Festia*, προέρχεται, όπως και το λατινικό *Vesta*, από το σανσκριτικό θέμα *vas*. Το θέμα αυτό, στην αρχαία γλώσσα των Ινδών, έχει δύο κατά πολύ διαφορετικές έννοιες, σημαίνοντας άλλοτε μεν «κατοικώ» άλλοτε δε «λάμπω».(G. Curtius, *Grundzuge der Griech. Etym.*, σ.399, εκδ.5^η)

Η «Εστία» στην Θεογονία του Ησίοδου (Θεογον.453 Υμν.Δ΄) αναφέρεται ως το πρώτο τέκνο του Κρόνου και της Ρέας. Αδελφή του Δία και της Ήρας, της Δήμητρας του Άδη και του Ποσειδώνα κατείχε ως εκ της πρωτοτοκίας της υψηλότεραν θέση έχοντας κατά κάποιο τρόπο δικαίωμα πρωτοκαθεδρίας. Στην αρχαία Ολυμπία ο βωμός της δεχόταν πάντα την πρώτη θυσία (Παυσανίας Ε,15,4) .Ο Ζεύς ανταμείβοντας την Εστία της επέτρεψε να τιμάται μέσα σε όλους τους ναούς των Θεών(Υμν. Ομηρ.Δ΄30), πράγμα που συμβολιζόταν με την ιερή φλόγα που έκαίγε άσβεστη μέσα στον τρίποδα στο κέντρο κάθε ναού.

Στην ελληνική γλώσσα η λέξη εστία έχει διττή σημασία, σημαίνοντας αφενός την οικία αφετέρου την φωτιά.

Αυτό δείχνει ότι ήδη είχε δημιουργηθεί μια ιδεολογική αντίληψη σύμφωνα με την οποία ο κάθε οίκος αποτελούσε ένα μικρό ναό όπου λατρευόταν η θεότητα η οποία τον προστάτευε και ως εκ τούτου ήταν ιερός.

Ο «οίκος» των αρχαίων Ελλήνων καθώς και το «*domus*» των Ρωμαίων δεν ήταν απλώς χώρος ιδιωτικής διαβίωσης αλλά και χώρος λατρείας και γι' αυτό απαραβίαστος, ιερό καταφύγιο. Είναι γνωστή η λατινική ρήση «*nemo de domo sua extrahi debet*».

Στη σύγχρονη συνταγματική ιστορία η θεσμοθετημένη προστασία του δικαιώματος του ασύλου της κατοικίας έχει τις ρίζες της το 1600 περίπου, όταν άρχισαν να εκδηλώνονται αντιδράσεις κατά των συνεχών παραβιάσεων των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

---Συνταγματική εξέλιξη του δικαιώματος---

ΑΓΓΛΙΑ- Στην Αγγλία το άσυλο της κατοικίας (*inviolability of the dwelling*) δεν κατοχυρώνεται ρητά. Το δικαίωμα αυτό στην Αγγλία απορρέει από την προσωπική ελευθερία και το απαραβίαστο της ιδιοκτησίας, αναγνωρίστηκε δε νωρίς από τη νομολογία των δικαστηρίων. Ήδη το 1603 στην υπόθεση «*Seymayne*» υποστηρίχθηκε ότι «η κατοικία κάθε προσώπου αποτελεί γι'αυτό το κάστρο και φρούριό του. Αν κλέπτες εισέλθουν στην κατοικία ενός προσώπου για να το ληστέψουν ή να το σκοτώσουν και ο ιδιοκτήτης ή οι υπηρέτες σκοτώσουν μερικούς

από αυτούς υπερασπίζοντας τον κύριο τους και την κατοικία του, η πράξη αυτή δεν αποτελεί έγκλημα και ο δράστης δεν θα διακινδυνεύσει τίποτα».

Παρόμοιες απόψεις υποστηρίχθηκαν και αργότερα από τους Αρχιδικαστές Hale και Pratt και από το λόρδο Camden καταδικάζοντας κυρίως την πρακτική έκδοσης γενικών ενταλμάτων (general warrants) για την πραγματοποίηση κατ'οίκον ερευνών και κατασχέσεων περιουσιακών αγαθών.

Παρόμοιες περιπτώσεις έκδοσης γενικών ενταλμάτων ήταν και αυτές του 1335 τα οποία έδιναν στους πανδοχείς το δικαίωμα να ερευνούν τους πελάτες για την ανεύρεση βρώμικου χρήματος ή της συντεχνίας των βαφών του Λονδίνου που είχαν απο τον βασιλιά Ερρίκο τον ένατο το προνόμιο έρευνας και κατάσχεσης υφασμάτων. Επίσης των μαστόρων και των προέδρων των κηροποιών οι οποίοι κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Ερρίκου του ογδόου είχαν την εξουσία να ελέγχουν όλα τα εισαγόμενα έλαια έχοντας επιπλέον το δικαίωμα να καταστρέφουν τα χαλασμένα έλαια και να τιμωρούν τους παραβάτες. Παρόμοιες περιπτώσεις έκδοσης γενικών ενταλμάτων προβλέπονταν και για το πρόεδρο της συντεχνίας των χαρτοπωλών.

Επίσης επί της βασιλείας του Καρόλου του πρώτου εκδόθηκαν γενικά εντάλματα σύλληψης και φυλάκισης προσώπων χωρίς συγκεκριμένες κατηγορίες με μοναδικό λόγο ότι δεν ήταν αρεστοί στον βασιλιά.

Η τακτική έκδοση γενικών ενταλμάτων καταδικάστηκε το 1766 με ισχυρή πλειοψηφία από τη Βουλή των Κοινοτήτων. Στην συνέχεια τα εν λόγω εντάλματα κρίθηκαν παράνομα από τα δικαστήρια .

Σήμερα η πανηγυρική διακήρυξη του ασύλου της κατοικίας διασφαλίζεται κυρίως με τον ποινικό κολασμό δύο διακεκριμένων παραβιάσεών του, της burglary και της housebreaking. Οι δύο αυτές μορφές παραβίασης του ασύλου της κατοικίας διαφέρουν ως προς τα στοιχεία που συγκροτούν την αντικειμενική τους υπόσταση. Η burglary που αποτελεί βαρύτερο αδίκημα, προϋποθέτει βίαιη είσοδο συνοδευόμενη από διάρρηξη σε κατοικία κατά τη διάρκεια της νύκτας με σκοπό τη διάπραξη ενός εγκλήματος. Αν μια από τις ανωτέρω προϋποθέσεις ελλείπει και κυρίως αν η είσοδος στην οικία συμβεί μέρα, τότε το αδίκημα ονομάζεται housebreaking. Ο ακριβής προσδιορισμός ημέρας και νύκτας στο Αγγλικό δίκαιο δεν βασίστηκε πάντα στο ίδιο κριτήριο. Αρχικά, το διάστημα της ημέρας προσδιοριζόταν χρονικά μεταξύ της ανατολής και της δύσης του ήλιου. Αργότερα το 1916 εγκαταλείφθηκε αυτό το κριτήριο και υιοθετήθηκε ο νομικός προσδιορισμός ημέρας και νύκτας.

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ-Το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώθηκε για πρώτη φορά στις ΗΠΑ, αλλά και παγκοσμίως, από τη διάταξη του άρθρου 10 της «Διακήρυξης Δικαιωμάτων» (Bill of Rights) της Βιργινίας του 1776. Κατά τη διάταξη αυτή «γενικά εντάλματα με τα οποία ένας αξιωματικός ή εντεταλμένος μπορεί να διατάσσεται να ερευνά υπόπτους χώρους χωρίς απόδειξη για μια διαπραχθείσα πράξη , ή να συλλαμβάνει οποιοδήποτε πρόσωπο ή πρόσωπα μη κατανομαζόμενα ή εκείνα των οποίων το έγκλημα δεν καθορίζεται επακριβώς και δεν στηρίζεται σε απόδειξη, είναι μειωτικά και τυρρανικά και πρέπει να μην εκδίδονται».

Αργότερα, το άσυλο της κατοικίας περιελήφθη στη «Διακήρυξη Δικαιωμάτων» η οποία προστέθηκε στο ομοσπονδιακό Σύνταγμα του 1787 με τις οκτώ πρώτες τροποποιήσεις του 1791. Ειδικότερα, το δικαίωμα του ασύλου της

κατοικίας κατοχυρώθηκε ρητά από την 4^η τροποποίηση που ορίζει ότι, «το δικαίωμα του λαού να είναι ασφαλής στο πρόσωπο, στις κατοικίες, τα έγγραφα, και τα προσωπικά του είδη απέναντι στις αδικαιολόγητες συλλήψεις, έρευνες και κατασχέσεις, δεν θα παραβιάζεται και κανένα ένταλμα δεν θα εκδίδεται παρά μόνο για εύλογη αιτία που θα στηρίζεται σε όρκο ή διαβεβαίωση και θα περιγράφει ειδικά τη θέση που θα ερευνηθεί και τα πρόσωπα ή πράγματα που θα συλληφθούν ή κατασχεθούν». Το δικαίωμα κατοχυρώνεται με τη διάταξη αυτή καταρχήν μόνο απέναντι στο ομοσπονδιακό Κράτος. Απέναντι στις ομόσπονδες Πολιτείες κατοχυρώνεται από τη γενική διάταξη της 14^{ης} τροποποίησης του 1868 κατά την οποία «...ούτε οποιαδήποτε Πολιτεία θα στερήσει τη ζωή, την ελευθερία ή την ιδιοκτησία οποιουδήποτε προσώπου, χωρίς την τήρηση της πρέπουσας νόμιμης διαδικασίας».

Την κατοχύρωση του δικαιώματος από την 4^η και τη 14^η Τροποποίηση δέχεται και η νομολογία του Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου. Έτσι για παράδειγμα η απόφασή του στην υπόθεση *Wolf v. Colorado* του 1949 νομολόγησε τα εξής: «Η ασφάλεια του ιδιωτικού βίου κάθε πολίτη από αυθαίρετες επεμβάσεις της αστυνομίας αποτελεί βασικό στοιχείο μιας ελεύθερης κοινωνίας. Εμπίπτει λοιπόν στην έννοια της ρυθμιζόμενης ελευθερίας και σαν τέτοια δεσμεύει τις Πολιτείες μέσω της πρέπουσας νόμιμης διαδικασίας». Παρά τη σπουδαιότητα της απόφασης αυτής το δικαστήριο επανέλαβε προηγούμενη θέση του, σύμφωνα με την οποία μια Πολιτεία μπορεί να χρησιμοποιήσει σε μια ποινική υπόθεση αποδείξεις που συνέλεξε κατόπιν αδικαιολόγητης έρευνας και κατάσχεσης χωρίς να δεσμεύεται από τον κανόνα της πρέπουσας νόμιμης διαδικασίας. Από τη νομολογία, τέλος, του Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου μια κατ'οίκον έρευνα θεωρείται κατά κανόνα αδικαιολόγητη όταν αυτή γίνεται χωρίς ένταλμα έρευνας, υπό τη προϋπόθεση όμως ότι υπήρχε ικανός χρόνος στις δικαστικές αρχές να ζητήσουν την έκδοσή του. Η αρχή όμως αυτή δεν είναι απόλυτη. Έτσι, το Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν απαιτείται ένταλμα στις περιπτώσεις έρευνας αυτοκινήτων, όταν αυτά χρησιμοποιούνται για λαθρεμπόριο, ή σε όσες περιπτώσεις η έρευνα ήταν απόρροια νόμιμης σύλληψης κάποιου προσώπου.

Σήμερα το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώνεται ρητά από όλα σχεδόν τα Συντάγματα των Ομόσπονδων Πολιτειών και από τις Διακηρύξεις Δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται σε αυτά.

ΓΑΛΛΙΑ-Η γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη του 1789 δεν περιέλαβε ρητή διάταξη για το άσυλο της κατοικίας (*l'inviolabilite du domicile*). Η προστασία του ασύλου της κατοικίας απέρρεε από τα άρθρα 7 και 9 της Διακήρυξης που κατοχύρωναν την προσωπική ελευθερία. Εντούτοις τα σχέδια Διακήρυξης του Mirabeau του Απριλίου του 1789 περιελάμβαναν σχετικές με το άσυλο της κατοικίας διατάξεις (αρθρ. 20 και 26), ωστόσο θεωρήθηκε ότι οι διατάξεις περί προσωπικής ελευθερίας κάλυπταν επαρκώς και το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας με αποτέλεσμα να μην περιληφθούν τελικώς οι διατάξεις 20 και 26 του σχεδίου στο τελικό κείμενο της Διακήρυξης.

Τελικά το Σύνταγμα του 1791 κατοχύρωσε για πρώτη φορά το άσυλο της κατοικίας ορίζοντας ότι: «Κανένας εκπρόσωπος της δημόσιας δύναμης δεν μπορεί να εισέλθει στην κατοικία ενός πολίτη εκτός αν πρόκειται για την εκτέλεση εντολών της αστυνομίας και της δικαιοσύνης ή σε περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά στο νόμο». Αλλά στις 10 Αυγούστου 1792 η Συνέλευση, στο όνομα της σωτηρίας της πατρίδος,

αλλά κυρίως για να καταδιώξει τους φιλοβασιλικούς, αποφάσισε να επιφορτιστούν οι διοικητικές αρχές με την κατ'οίκον έρευνα για την ανεύρεση όπλων και πολεμοφοδίων, ενώ στις 28 Αυγούστου και μετά από πρόταση του Danton επέτρεψε τις κατ'οίκον έρευνες σε όλους τους δήμους της Γαλλίας. Κατ'αυτόν τον τρόπο και με τη νόμιμη οδό άνοιξε η πόρτα σε κάθε είδους καταχρήσεις και αναιρέθηκε κάθε έννοια οικιακού ασύλου.

Όπως ήταν φυσικό η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη του 1793 δεν αναφερόταν επ' ουδενί στο άσυλο της κατοικίας . Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Duguít «η Επαναστατική κυβέρνηση δεν σεβάστηκε περισσότερο την κατοικία των πολιτών από την προσωπική ελευθερία τους». Στο όνομα της κοινής σωτηρίας και για την καταστολή των αντεπαναστατικών κινήματων ψηφίστηκε ο λεγόμενος «νόμος των υπόπτων», ο οποίος επέτρεπε τη σύλληψη κάθε υπόπτου. Εκείνη τη περίοδο επετράπηκαν και οι έρευνες σε κατοικίες ακόμα και τη νύχτα .

Το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώθηκε εκ νέου στο Σύνταγμα του 1795. Στο άρθρο 359 οριζόταν ότι : «Η κατοικία κάθε πολίτη αποτελεί απαραβίαστο άσυλο .Κατά τη διάρκεια της νύχτας κανείς δεν έχει το δικαίωμα να εισέλθει σ' αυτήν παρά μόνον σε περίπτωση πυρκαγιάς, πλημμύρας ή σε περίπτωση έκκλησης από το εσωτερικό της οικίας».

Η ρύθμιση του άρθρου 359 επαναλήφθηκε χωρίς ουσιώδεις μεταβολές και στο Σ. του 1799 (άρθρ. 76). Αντίθετα τα Συντάγματα του 1802 και 1814 δεν περιελάμβαναν σχετική διάταξη και μόνον ο Ποινικός κώδικας του 1810 στο άρθρο 184 όριζε ότι : «Κάθε δικαστής, γενικός ή αυτοκρατορικός εισαγγελέας, αντεισαγγελέας, διοικητής ή ανακριτικός υπάλληλος ο οποίος θα εισέλθει στην κατοικία πολίτη, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο νόμο και χωρίς την τήρηση των προβλεπόμενων περιπτώσεων θα τιμωρείται με πρόστιμο 16 έως 200 φράγκων».

Αυτή η ρύθμιση αποδείχθηκε αναποτελεσματική και συμπληρώθηκε από το νόμο της 28.4.1832, ο οποίος με το άρθρο 58 τροποποιούσε το άρθρ. 184 και όριζε επιπλέον ποινή φυλακίσεως 6 ημερών έως ένα έτος και επιβολή προστίμου από 100 έως 500 φράγκα.

Μετά την επανάσταση του 1848 παρόλα αυτά οι παραβιάσεις του ασύλου επαναλήφθηκαν από τους φορείς της κρατικής εξουσίας και για το λόγο αυτό το άσυλο της κατοικίας έχρηζε νέας προστασίας η οποία και πραγματοποιήθηκε από το Σ. του 1848 στο άρθρο 3 το οποίο όριζε ότι : «Η κατοικία κάθε προσώπου που διαμένει στο γαλλικό έδαφος είναι απαραβίαστη . Δεν επιτρέπεται σε κανέναν να εισέλθει σ' αυτήν παρά μόνον στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο νόμο». Η συνταγματική αυτή ρύθμιση αποτελεί και τη τελευταία στη γαλλική συνταγματική ιστορία. Το Σ. του 1852 δεν περιείχε σχετική διάταξη αλλά παρέπεμπε στο άρθρο 1 της Διακήρυξης των Θεμελιωδών Αρχών του 1789 και αποτελούν τη βάση του δημοσίου δικαίου των Γάλλων. Θεωρήθηκε ότι μέσα στη γενική αρχή της ελευθερίας που καθιερωνόταν περιλαμβανόταν και το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας.

Σήμερα, το Συνταγματικό Συμβούλιο με την απόφαση της 16^{ης} Ιουλίου 1971 δέχθηκε ότι οι θεμελιώδεις αρχές που έχουν αναγνωριστεί από τους νόμους της Δημοκρατίας δεσμεύουν και τη νομοθετική εξουσία η οποία δεν μπορεί να τις καταργήσει. Τέτοια θεωρήθηκε με την απόφασή της 12.1.1977 και η προσωπική ελευθερία. Το άσυλο εντούτοις της κατοικίας αναγνωρίστηκε ως αυτοτελές δικαίωμα με την απόφαση του Συνταγματικού Συμβουλίου της 29^{ης} Δεκεμβρίου 1983. Η απόφαση νομολόγησε τα ακόλουθα: «Επειδή οι αναγκαιότητες της δημοσιονομικής δραστηριότητας μπορεί να απαιτήσουν την εξουσιοδότηση των εισπρακτικών οργάνων να πραγματοποιούν έρευνες σε ιδιωτικούς χώρους, οι έρευνες αυτές

μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνο σύμφωνα με το άρθρο 66 του Συντάγματος, το οποίο αναθέτει στη δικαστική εξουσία τη διαφύλαξη της προσωπικής ελευθερίας σε όλες τις εκφάνσεις της και ιδιαίτερα σε αυτή του απαραβίαστου της κατοικίας». Θεώρησε δηλαδή το Συνταγματικό Συμβούλιο ότι το άσυλο της κατοικίας απορρέει από την προσωπική ελευθερία, τη συνταγματική ισχύ της οποίας επιβεβαίωσε ακόμα μια φορά.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας (wohnungsfreiheit) κατοχυρώθηκε από πάντοτε στη Γερμανία. Ήδη το ομοσπονδιακό Σύνταγμα της 28^{ης} Μαρτίου 1849 με το άρθρο 140 κατοχύρωνε ρητά το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας υπέρ των Γερμανών πολιτών.

Αργότερα, το δικαίωμα κατοχυρώθηκε εκ νέου στο Σύνταγμα της Βαϊμάρης όπου στο άρθρο 115 οριζόταν ότι « η κατοικία κάθε Γερμανού είναι γι' αυτόν χώρος ελεύθερος και απαραβίαστος. Εξαιρέσεις επιτρέπονται μόνο δυνάμει νόμου».

Ο Θεμελιώδης Νόμος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας της 23^{ης} Μαΐου 1949 κατοχύρωσε το δικαίωμα αυτό με λεπτομερέστερη διατύπωση. Στο άρθρο 13 ορίζει :«Η κατοικία είναι απαραβίαστη. Έρευνες επιτρέπεται να διατάσσονται μόνο από το δικαστή. Στις περιπτώσεις που υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή η έρευνα διατάσσεται και από άλλα όργανα που προβλέπουν οι νόμοι και διενεργούνται μόνο κατά το τύπο που καθορίζεται εκεί. Επεμβάσεις και περιορισμοί επιτρέπονται κατά τα λοιπά μόνο για την απόκρουση κοινού κινδύνου ή κινδύνου ζωής μεμονωμένων ατόμων, όπως και, βάσει νόμου, κατά της πρόληψης επικείμενων κινδύνων για τη δημόσια ασφάλεια και τάξη, ιδίως για την αντιμετώπιση στεγαστικών αναγκών, την καταπολέμηση κινδύνου επιδημιών ή την προστασία της νεότητας που βρίσκεται σε κίνδυνο».

Ανάλογες διατάξεις περιλαμβάνουν και τα ισχύοντα Συντάγματα των περισσότερων ομόσπονδων Χωρών, ορισμένα από τα οποία ψηφίστηκαν ήδη πριν από τον Θεμελιώδη Νόμο. Έτσι το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας κατοχυρώνεται ρητά από τα Συντάγματα Βάδης –Βυρτεμβέργης του 1953(άρθρ.2παρ.1), της Βαυαρίας του 1946 (άρθρ.106 παρ.3), του Βερολίνου του 1950 (άρθρ.19 παρ.2), της βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας του 1950 (άρθρ.4), Βρέμης του 1947 (άρθρ.14 παρ. 2-3), Έσσης του 1946 (άρθρ.8), Ρηνανίας-Παλατινάτου του 1947 (άρθρ.7) και του Σάαρ του 1947 (άρθρ.16).

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΑ ΑΛΛΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΡΑΤΗ

Α. Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώθηκε ήδη από το άρθρο 10 του Σ. του Βελγίου του 1831 που ορίζει : «Η κατοικία είναι άσυλο. Καμιά έρευνα δεν μπορεί να γίνει στην κατοικία παρά στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος και με τον τύπο που ορίζει».

Το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώνεται και από τα άλλα κράτη του Συμβουλίου της Ευρώπης εκτός της Ελβετίας, στην οποία υποστηρίζεται ότι το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώνεται έμμεσα από το ομοσπονδιακό Σύνταγμα, το

οποίο ως φιλελεύθερο Σύνταγμα κατοχυρώνει κάθε ατομική ελευθερία που μπορεί να αποδειχθεί νομικά σημαντική.

Έτσι, το δικαίωμα κατοχυρώνουν οι διατάξεις των άρθρων: 6 παρ.1 της Διακήρυξης των δικαιωμάτων των πολιτών και των θεμελιωδών αρχών του Αγ. Μαρίνου της 8.7.1974, 9 του θεμελιώδους νόμου της Αυστρίας της 21.12.1867, 72 του Σ. της Δανίας της 5^{ης} Ιουνίου 1953, 40 παρ.5 του Σ. της Ιρλανδίας της 1^{ης} Ιουλίου 1937, 66 του Σ. της Ισλανδίας της 17^{ης} Ιουνίου 1944, 18 παρ.2 του Σ. της Ισπανίας της 29^{ης} Δεκεμβρίου 1978, 14 του Σ. της Ιταλίας της 27^{ης} Δεκεμβρίου 1947, 16 του Σ. της Κύπρου της 26^{ης} Απριλίου του 1960, 32 του Σ. του Λιχτενστάιν της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 1862, 15 του Σ. του Λουξεμβούργου της 17^{ης} Οκτωβρίου 1868, 38 του Σ. της Μάλτας της 21^{ης} Σεπτεμβρίου 1964, 102 του Σ. της Νορβηγίας της 17^{ης} Μαΐου 1814, 12 του Σ. της Ολλανδίας της 17^{ης} Φεβρουαρίου 1983, 59 παρ. 1 του Σ. της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας της 18.8.1949, 87 παρ. 2 του Συνταγματικού Νόμου της Πολωνίας της 17.10.1992, 34 του Σ. της Πορτογαλίας της 2.4.1976, 27 του Σ. της Ρουμανίας της 8.12.1991, 3 του Κεφ.2 του Σ. της Σουηδίας της 1.1.1975, 21 του Σ. της Τουρκίας της 9.11.1980, και άρθρο 11 του Συντάγματος της Φιλανδίας της 17^{ης} Ιουλίου 1919.

Τα περισσότερα από τα Συντάγματα αυτά κατοχυρώνουν ρητά το απαραβίαστο του ασύλου της κατοικίας.

B. Το άσυλο της κατοικίας στα άλλα κράτη

Εξάλλου, το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώνουν και ορισμένα Συντάγματα Κρατών, ευρωπαϊκών, που δεν ανήκουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης, όπως για παράδειγμα οι διατάξεις των άρθρων 25 του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας της 12.12.93 και 21 του Συντάγματος της Σλοβακικής Δημοκρατίας της 1.9.1992, των άρθρων 43 του Συντάγματος της Αϊτής της 10^{ης} Μαρτίου 1987, 18 του Συντάγματος της Αργεντινής της 1^{ης} Μαΐου 1853, 62 του Συντάγματος της Βενεζουέλας της 23^{ης} Ιανουαρίου 1961, όπως αναθεωρήθηκε, 21 του Συντάγματος της Βολιβίας της 2ας Φεβρουαρίου 1967, 23 του Συντάγματος της Γουατεμάλας της 31^{ης} Μαΐου 1985, 8 παρ.3 του Συντάγματος της Δομινικανής Δημοκρατίας της 28^{ης} Νοεμβρίου 1966, 20 του Συντάγματος του Ελ Σαλβαδόρ της 15ης Δεκεμβρίου 1983, 19 παρ.7 του Συντάγματος του Ισημερινού της 10^{ης} Αυγούστου 1979, 8 της Καναδικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του 1982, 23 του Συντάγματος της Κολομβίας της 4^{ης} Αυγούστου 1886, όπως αναθεωρήθηκε, 23 του Συντάγματος της Κостаρίκας της 7ης Νοεμβρίου 1949, όπως αναθεωρήθηκε, 99 του Συντάγματος της Ονδούρας της 11^{ης} Ιανουαρίου 1982, 25 του Συντάγματος του Παναμά της 11^{ης} Οκτωβρίου 1972, όπως αναθεωρήθηκε, 68 του Συντάγματος της Παραγουάης της 25^{ης} Αυγούστου 1967, 2 παρ.7 του Συντάγματος του Περού της 28^{ης} Ιουλίου 1980, 19 του Συντάγματος της Τζαμάικας της 25^{ης} Ιουλίου 1962 και I παρ.1 στοιχ. c' και 7 του Συντάγματος του Τρινιδάντ και Τομπάγγο της 29^{ης} Μαρτίου 1976, των άρθρων 35 του Συντάγματος της Ιαπωνίας της 3^{ης} Νοεμβρίου 1946, 10 του Συντάγματος της Ιορδανίας της 7^{ης} Νοεμβρίου 1951, όπως αναθεωρήθηκε, 17 του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Κορέας της 25^{ης} Φεβρουαρίου 1988, 14 παρ.1 του Συντάγματος του Πακιστάν της 12^{ης} Απριλίου 1973, όπως αναθεωρήθηκε και IV παρ.3 του Συντάγματος των Φιλιππίνων της 10^{ης} Ιανουαρίου 1973, όπως αναθεωρήθηκε, των άρθρων 13στοιχ. c' του Συντάγματος της Ζάμπιας της 25^{ης} Αυγούστου 1973, όπως αναθεωρήθηκε, 70 στοιχ. c' του Συντάγματος της Κένυας της 12^{ης} Δεκεμβρίου 1963, όπως

αναθεωρήθηκε και 9 του Συντάγματος της Μποτσουάνα της 30^{ης} Σεπτεμβρίου 1966, όπως αναθεωρήθηκε.

Διατάξεις για την κατοχύρωση του ασύλου της κατοικίας περιλαμβάνουν επίσης και τα Συντάγματα ορισμένων σοσιαλιστικών Χωρών, όπως για παράδειγμα οι διατάξεις των άρθρων 44 του Συντάγματος της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου της 22ας Μαΐου 1989, 39 του Συντάγματος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1982, 21 του Συντάγματος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κορέας της 9-9-1948, όπως αναθεωρήθηκε, 51 του Συντάγματος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Υεμένης της 31^{ης} Οκτωβρίου 1978, 55 του Συντάγματος της Κούβας της 24^{ης} Φεβρουαρίου 1976, 10 του Συντάγματος της Λαϊκής Επαναστατικής Δημοκρατίας της Γουινέας της 12^{ης} Νοεμβρίου 1958 και 40 παρ.1 στοιχ. c' του Συντάγματος της Συνεταιριστικής Δημοκρατίας της Γουιάνας της 20^{ης} Φεβρουαρίου 1980.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Η προστασία του ασύλου της κατοικίας περιλαμβάνεται σε όλα σχεδόν τα διεθνή κείμενα περί των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ήδη η διάταξη του άρθρου 12 της Παγκόσμιας Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διακήρυξε το δικαίωμα προστασίας της κατοικίας κάθε ανθρώπου από αυθαίρετες επεμβάσεις ή προσβολές. Στη συνέχεια στο άσυλο της κατοικίας κατοχυρώθηκε από το άρθρο 17 του Διεθνούς Συμφώνου περί των Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων (1966) που ορίζει τα εξής: «Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβληθεί σε αυθαίρετες ή παράνομες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, στην οικογένειά του, στην κατοικία του ή την αλληλογραφία του ούτε να υποστεί παράνομες προσβολές στην τιμή και την υπόληψη του. Καθένας έχει το δικαίωμα προστασίας από το νόμο εναντίον κάθε τέτοιας παρέμβασης ή προσβολής». Τέλος η Διεθνής Σύμβαση της 7^{ης} Μαρτίου 1966 «περί καταργήσεως κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων» απαγορεύει στο άρθρο 5 στοιχ. ε' αριθμ. III κάθε μορφής διάκριση στην απόλαυση του δικαιώματος της κατοικίας.

Το άσυλο της κατοικίας κατοχυρώνεται πλήρως και από τα περιφερειακά κείμενα περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εκτός από τον Αφρικάνικο Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Λαών του 1981. Έτσι η Σύμβαση της Ρώμης της 4^{ης} Νοεμβρίου 1950 για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών κατοχυρώνει την προστασία της κατοικίας για κάθε πρόσωπο, με υπερνομοθετική αλλά υποσυνταγματική ισχύ στην εσωτερική έννομη τάξη σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 28 παρ.1 του ισχύοντος ελληνικού Συντάγματος. Συγκεκριμένα το άρθρο 8 ορίζει τα εξής: «1. Παν πρόσωπο δικαιούται εις τον σεβασμόν...της κατοικίας του...2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξει επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπο του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημέριαν της χώρας, την προάσπισην της τάξεως και την πρόληψην ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων». Ανάλογες διατάξεις περιέχονται και στο άρθρο 11 της Αμερικανικής Σύμβασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του 1969.

ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Τα επαναστατικά συντάγματα---Το άσυλο της κατοικίας δεν κατοχυρώθηκε ρητά από τα επαναστατικά συντάγματα παρά το γεγονός ότι τα αντίστοιχα γαλλικά του 1791 και 1795, είχαν περιλάβει σχετικές διατάξεις. Το άσυλο προστατευόταν προφανώς από τις διατάξεις περί προσωπικής ελευθερίας των Συνταγμάτων αυτών και κυρίως από τη διάταξη του άρθρου 13 του Σ. της Τροιζήνας του 1827, η οποία στην ουσία επανέλαβε την 4^η τροποποίηση του ομοσπονδιακού Συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

2. Το Σύνταγμα του 1832---Το Σ. του 1832 περιείχε για πρώτη φορά διάταξη που κατοχύρωνε ρητά το άσυλο της κατοικίας. Πράγματι, το άρθρο 46 του Σ. της Ε' Εθνικής Συνέλευσης όριζε: «Η οικία εκάστου θεωρείται ως άσυλον ιερόν και απαραβίαστον, εις την οποία ουδείς δύναται να εισέλθει χωρίς την θέληση του οικοκυρίου. Και ουδ'ο αστυνομικός, ή ο πεμπόμενος με διαταγή δικαστού δημόσιος υπηρέτης, προς εξέταση πραγμάτων ή προσώπων δύναται να εισέλθει, αν δεν είναι συνοδευόμενος από έναν εκ των εντοπίων Δημογερόντων και με δύο τίμιους πολίτες.» Το άρθρο αυτό ψηφίστηκε στις 6.2.1832 ως είχε, αφού στο τέλος του προστέθηκε η φράση «...εκτός όταν καταφύγει εις την οικίαν του επ' αυτοφώρω φονεύς ή κλέπτης, δύναται να έμβη και εν καιρώ νυκτός».

3. Το Σύνταγμα του 1844---. Η κατοχύρωση του ασύλου της κατοικίας από το Σ. του 1844 ήταν λακωνική. Το άρθρο 8, το οποίο επανέλαβε κατ' ουσίαν το άρθρο 10 του βελγικού Συντάγματος του 1831, όριζε τα εξής: Η κατοικία εκάστου είναι άσυλος, ουδεμία κατ' οίκον έρευνα ενεργείται ειμή όταν και όπως ο Νόμος διατάσσει». Η εν λόγω διάταξη ψηφίστηκε παμψηφεί κατά τη συνεδρίαση Ζ' της 21^{ης} Ιανουαρίου 1844 της Α' Εθνοσυνέλευσης .

4. Το Σύνταγμα του 1864---. Η ρύθμιση παρέμεινε αμετάβλητη και στο Σ. του 1864. Ωστόσο έγιναν αξιόλογες συζητήσεις και υποβλήθηκαν ενδιαφέρουσες τροπολογίες προς πληρέστερη προστασία του ασύλου της κατοικίας. Σύμφωνα με αυτές η κατ' οίκον έρευνα έπρεπε να γίνεται από τη δικαστική εξουσία ύστερα από έκδοση αιτιολογημένου εντάλματος και να απαγορεύεται κατά τη διάρκεια της νύχτας εκτός των περιπτώσεων της πυρκαϊάς, πλημμύρας και κραυγής από το εσωτερικό της οικίας για βοήθεια. Οι τροπολογίες αυτές απορρίφθηκαν κατά πλειοψηφία στη συνεδρίαση της 24.8.1864 αφού έγινε δεκτό ότι τα ενδεχόμενα κενά του Συντάγματος όσον αφορά το άσυλο της κατοικίας μπορούσαν να συμπληρωθούν από τη νομοθεσία.

5. Το Σύνταγμα του 1911---. Το άρθρο 12 όπως ψηφίστηκε από τη 41η συνεδρίαση της 4^{ης} Μαρτίου 1911 της Β' Διπλής Αναθεωρητικής Βουλής του 1911 όριζε : «Η Κατοικία εκάστου είναι άσυλο. Ουδεμία κατ' οίκον έρευνα ενεργείται, ειμή όταν και όπως ο νόμος διατάσσει. Οι παραβάτες των διατάξεων τούτων τιμωρούνται επί καταχρήσει της εξουσίας της αρχής, υποχρεούνται δε εις πλήρη αποζημίωση του παθόντος και προσέτι εις ικανοποίηση αυτού δια χρηματικού ποσού οριζομένου κατά τη κρίση του δικαστηρίου, ουδέποτε δε κατωτέρου των δραχμών εκατό».

6. Το Σύνταγμα του 1925---Το άρθρο 15 του Συντάγματος ψηφίστηκε κατά τη συνεδρίαση της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1925 και όριζε τα εξής: «Η κατοικία είναι άσυλο. Ουδεμία έρευνα ή είσοδος σε κατοικία ενεργείται, ειμή όταν και όπως ο νόμος όρίζει, αλλά πάντοτε παρουσίας δικαστικής αρχής. Προκειμένης όμως συλλήψεως προσώπου διωκομένου επί κακουργήματι, είτε επ' αυτοφώρω, είτε δυνάμει εντάλματος ή αποφάσεως δύναται να ενεργηθή τοιαύτη επί παρουσία ενός

ανακριτικού υπαλλήλου και του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας ή δύο πολιτών. Οι παραβάται των διατάξεων τούτων τιμωρούνται επί καταχρήσει της εξουσίας της Αρχής, υποχρεούνται δε και εις πλήρη αποζημίωσιν του παθόντος και προσέτι εις ικανοποίησιν αυτού δια χρηματικού ποσού, οριζομένου κατά την κρίση του δικαστηρίου, ουδέποτε δε κατωτέρου των εκατόν μεταλλικών δραχμών».

7. Το Σύνταγμα του 1927.--- Το άρθρο 15 του Σ. του 1927 όριζε : «Το άσυλο της κατοικίας είναι απαραβίαστον. Ουδεμία έρευνα ή είσοδος εις κατοικίαν ενεργείται, ειμή όταν και όπως ο νόμος διατάσσει. Οι παραβάται των διατάξεων τούτων τιμωρούνται επί καταχρήσει της εξουσίας της Αρχής, υποχρεούνται δε και εις πλήρη αποζημίωσιν του παθόντος και προσέτι εις ικανοποίησιν αυτού διά χρηματικού ποσού, οριζομένου κατά την κρίσιν του δικαστηρίου, ουδέποτε δε κατωτέρου των εκατό μεταλλικών δραχμών».

8. Το Σύνταγμα του 1952.--- Το άρθρο 12 του Συντάγματος του 1952 όρίζει : «Η κατοικία εκάστου είναι άσυλον. Ουδεμία κατ'οίκον έρευνα ενεργείται, ειμή ότε και όπως ο νόμος διατάσσει. Οι παραβάται των διατάξεων τούτων τιμωρούνται επί καταχρήσει της εξουσίας της αρχής υποχρεούνται σε και εις πλήρη αποζημίωσιν του παθόντος και προσέτι εις ικανοποίησιν αυτού διά χρηματικού ποσού, ως νόμος όρίζει».

9. Τα δικτατορικά συνταγματικά κείμενα του 1968 και 1973--- Η κατοχύρωση του ασύλου της κατοικίας και στο συνταγματικό κείμενο του 1968 παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη με μόνη διαφορά τη δίωξη των παραβατών για παραβίαση του οικιακού ασύλου αντί για κατάχρηση εξουσίας. Ειδικότερα το άρθρο 13 όριζε τα ακόλουθα: «1. Η κατοικία εκάστου είναι άσυλον. Ουδεμία κατ'οίκον έρευνα ενεργείται ειμή ότε και όπως ο νόμος διατάσσει-2. Οι παραβάται των διατάξεων τούτων τιμωρούνται επί παραβίασει του οικιακού ασύλου, υποχρεούνται δε εις πλήρη αποζημίωσιν του παθόντος και προσέτι εις ικανοποίησιν αυτού δια χρηματικού ποσού, ως νόμος όρίζει». Η ίδια τέλος διάταξη με επουσιώδεις φραστικές μεταβολές περιελήφθη στο ταυτάριθμο άρθρο του συνταγματικού κειμένου του 1973.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ#####

Άρθρο 9 του Συντάγματος

1. Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία παρά μόνο όταν και όπως ο νόμος όρίζει και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.

2. Οι παραβάτες της προηγούμενης διάταξης τιμωρούνται για παραβίαση του οικιακού ασύλου και για κατάχρηση εξουσίας και υποχρεούνται σε πλήρη αποζημίωση του παθόντος όπως νόμος όρίζει.

ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Η διάταξη του άρθρου 9 παρ.1 του Συντάγματος, όπως κατ' αρχήν και όλες οι διατάξεις του περί των θεμελιωδών συνταγματικών δικαιωμάτων, είναι επιτακτική και ισχύει αμέσως.

Το ατομοκεντρικό και θεμελιώδες κοινωνικό αυτό δικαίωμα ανάγεται στην ελευθερία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του ατόμου και ιδίως στην ανάγκη προστασίας της κατοικίας από αυθαίρετες παραβιάσεις της δημόσιας εξουσίας. Ειδικότερα, πρόκειται για ένα αμυντικό δικαίωμα το οποίο περιέχει μια αξίωση για παράλειψη κάθε παράνομης επέμβασης στην κατοικία.

Σε περιπτώσεις παραβιάσεων εκ μέρους ιδιωτών γίνεται χρήση των διατάξεων του Αστικού Δικαίου περί προστασίας του κυρίου, του νομέα, του μισθωτή κ.ο.κ., καθώς και των διατάξεων του Ποινικού Δικαίου περί προστασίας της οικιακής ειρήνης και της ιδιοκτησίας.

Ωστόσο σε τέτοιο βαθμό είναι δεσμευτική η διάταξη του Συντάγματος με τρόπο απόλυτο (*erga omnes*), ώστε να μην παρέχεται περιθώριο για περιορισμό του δικαιώματος του ασύλου ούτε σε ιδιωτικό επίπεδο, π.χ. ύπαρξη ειδικότερων όρων σε συμφωνητικό μίσθωσης κατοικίας δυνάμει των οποίων καταστρατηγείται ή περιορίζεται πέραν του επιτρεπτού το δικαίωμα του απαραβίαστου της κατοικίας.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι μετά την συνταγματική αναθεώρηση του 2001 και ειδικότερα του άρθρου 25 παρ.1 εδ. γ', όπου ορίζεται πλέον ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν, φαίνεται ότι δόθηκε οριστική λύση στο ζήτημα της τριτενέργειας του δικαιώματος του ασύλου της κατοικίας.

Στα πλαίσια της θεσμικής προσαρμογής του δικαιώματος ο συντακτικός νομοθέτης παρέχει στον κοινό νομοθέτη την εξουσιοδότηση να οριοθετεί το γενικό περιεχόμενο του δικαιώματος. Ωστόσο ο κοινός νομοθέτης μπορεί να καθιστά εξαιρέσεις του ασύλου της κατοικίας μόνο στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες η άρση του είναι απαραίτητη για τη βεβαίωση εγκλήματος ή για τη σύλληψη των δραστών ή για την αποκατάσταση της ζημιάς που προκλήθηκε και πάντα στο αναγκαίο μέτρο και στα σεβόμενος την αρχή της αναλογικότητας.

Εδώ είναι σκόπιμο να επισημάνουμε την διττή σημασία της έννοιας της κατοικίας στο Σύνταγμα. Έτσι, εκτός από το αμυντικό δικαίωμα, έχουμε και το δικαίωμα του ανθρώπου στην κατοικία με την έννοια της εξασφάλισης οικίας ως αναγκαίου υλικού αγαθού για την επιβίωση του ανθρώπου και της οικογένειάς. Η εξασφάλιση δεν έχει εδώ την έννοια της δωρεάν κατοικίας αλλά υποδηλώνει τον αμιγώς κοινωνικό χαρακτήρα του κράτους πρόνοιας. Στο πλαίσιο δηλαδή της κοινωνικής πολιτικής το σύγχρονο κράτος πρόνοιας πρέπει να προβαίνει σε ενέργειες (κληρώσεις κατοικιών, αποπληρωμή με ευνοϊκούς όρους, παροχή χαμηλότοκων ή άτοκων δανείων) οι οποίες βοηθούν εκείνους που δεν έχουν την οικονομική επάρκεια να αποκτήσουν κατοικία με δικά τους μέσα (πολύτεκνοι, οικογένειες με άτομα με ειδικές ανάγκες).

ΤΡΙΤΕΝΕΡΓΕΙΑ

Όπως προαναφέρθηκε πρόκειται για ένα αμυντικό δικαίωμα εφόσον προστατεύει την κατοικία από προσβολές θεσπίζοντας άσυλο. Τα αμυντικά

δικαιώματα είναι απόλυτα και στρέφονται κατά πάντων (erga omnes), ανεξάρτητα αν η παραβίαση γίνεται από φορέα δημόσιας εξουσίας ή από ιδιώτη. Βασικό αξίωμα της σύγχρονης έννομης τάξης είναι η διαπροσωπική εφαρμογή των αμυντικών δικαιωμάτων, δηλαδή η τριτενέργεια που αναπτύσσουν.

Βέβαια ο ιδιώτης ο οποίος προσβάλλεται στο δικαίωμα του επί της κατοικίας από άλλον ιδιώτη έχει άλλους τρόπους δικαστικής προστασίας, καθόσον υπάρχουν οι διατάξεις του Αστικού Δικαίου (περί προστασίας του κυρίου, του νομέα, του μισθωτή κ.ο.κ.) καθώς και του Ποινικού Δικαίου (για διατάραξη οικιακής ειρήνης, 334 ΠΚ).

Ωστόσο το ζήτημα της τριτενέργειας των ατομικών δικαιωμάτων –εδώ του οικιακού ασύλου- δεν έχει μόνο θεωρητική αξία. Αυτό γιατί γεννάται το ζήτημα αν σε ιδιωτικό επίπεδο επιτρέπεται να περιοριστεί το δικαίωμα αυτό δυνάμει κάποιας έννομης σχέσης ιδιωτικού δικαίου, π.χ. συμφωνία μεταξύ μισθωτή και εκμισθωτή δυνάμει της οποίας ο εκμισθωτής θα εισέρχεται στην κατοικία του μισθωτή ότι ώρα θέλει και χωρίς να χρειάζεται να τον ειδοποιήσει.

Σε αυτό το σημείο είναι σκόπιμο, σε συνδυασμό με το ανωτέρω παράδειγμα να κάνουμε και μερικές θεωρητικές σκέψεις. Το Σύνταγμα είναι ο υπέρτατος νόμος του κράτους. Το Αστικό Δίκαιο, όπως και κάθε κανόνας δικαίου περιεχόμενος σε απλό νόμο, υποτάσσεται στο αυξημένης τυπικής ισχύος Σύνταγμα. Επομένως τα ατομικά δικαιώματα επιδρούν αναμφισβήτητα και στο Αστικό Δίκαιο, γιατί η έννομη τάξη δεν αποτελείται από αυτόνομες περιοχές, αλλά είναι ενιαία με επικεφαλής τον Συνταγματικό Νόμο.

Δεν θα υπήρχε λοιπόν πιο κατάφορη καταστρατήγηση από το να γίνει δεκτό ότι, τα προστατευόμενα από το Σύνταγμα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα, μπορούν να περιοριστούν ελεύθερα κατόπιν συμφωνίας ιδιωτικού δικαίου.

Εξάλλου οριστική λύση στον προβληματισμό έρχεται να δώσει το άρθρο 25 του Συντάγματος όπως αυτό αναθεωρήθηκε το 2001, με το οποίο αίρεται κάθε αμφιβολία σχετικά με το ζήτημα της τριτενέργειας των ατομικών δικαιωμάτων.

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ

Ως συναφές παρουσιάζεται στο σημείο αυτό το ζήτημα της παραίτησης από το δικαίωμα. Το ατομικό δικαίωμα του ιδιώτη και η υποχρέωση του κράτους να το προστατεύει δεν καταργούνται με απλή παραίτηση του δικαιούχου, είτε αυτή γίνεται μονομερώς, είτε στο πλαίσιο συμβάσεως. Η συναίνεση του δικαιούχου δεν αρκεί να του στερήσει το δικαίωμα αφενός, αφετέρου να απαλλάξει το κράτος από την υποχρέωση προστασίας του δικαιώματος.

Ωστόσο είναι επιτρεπτός ο περιορισμός στα πλαίσια κάποιας ειδικής σχέσης, αλλά αυτό σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να γίνεται εντός των προκαθορισμένων από το Σύνταγμα ορίων, να μην καταστρατηγείται το Σύνταγμα, να μην επηρεάζεται ο πυρήνας του δικαιώματος, να είναι πάντα σύμφωνος με την αρχή της αναλογικότητας και της αναγκαιότητας, σεβόμενος τον κοινωνικό σκοπό του δικαιώματος και να μην ασκείται καταχρηστικά. (Βλ. κατωτέρω Περιορισμοί των περιορισμών).

ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Το άρθρο 9 του ισχύοντος Συντάγματος, όπως και τα αντίστοιχα άρθρα των προΐσχύσαντων Συνταγμάτων, κατοχυρώνει ρητά το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας υπέρ όλων των προσώπων που βρίσκονται στην Ελλάδα και όχι μόνον υπέρ των Ελλήνων.

Μάλιστα από το άσυλο προστατεύεται ο εκάστοτε διαμένων υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, άρα και τα μέλη της οικογένειας, ο ενοικιαστής, ο φιλοξενούμενος, ο συγγάτοικος, το υπηρετικό προσωπικό κ.ο.κ.

Το ατομοκεντρικό αυτό δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί και συλλογικά. Αυτό σημαίνει ότι απολάβουν του δικαιώματος αυτού ημεδαπά και αλλοδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (π.χ. ανώνυμες εταιρίες ή αναγνωρισμένα σωματεία), καθώς και προσωπικές ενώσεις χωρίς νομική προσωπικότητα (ενώσεις προσώπων που δεν αποτελούν σωματείο και εταιρίες χωρίς νομική προσωπικότητα).

Τα νομικά πρόσωπα αναγνωρίζονται ως φορείς των θεμελιωδών δικαιωμάτων στη Γερμανία με ρητή διάταξη του Θεμελιώδους Νόμου. Συγκεκριμένα το άρθρο 19 παρ. 3 ορίζει : « Τα θεμελιώδη δικαιώματα ισχύουν επίσης υπέρ των ημεδαπών νομικών προσώπων, εφόσον σύμφωνα με τη φύση τους είναι εφαρμόσιμα σε αυτά .

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Η διάταξη του άρθρου 9 προστατεύει την κατοικία ,ως χώρο που προορίζεται για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου, από αυθαίρετες επεμβάσεις της δημόσιας εξουσίας. Αντικείμενο της συνταγματικής προστασίας του ασύλου της κατοικίας είναι η υπεράσπιση του αγαθού της προσωπικής ελευθερίας όπως αυτή υλοποιείται στο συγκεκριμένο αυτό συνταγματικό δικαίωμα.

Όπως γίνεται δεκτό, ως κατοικία νοείται κάθε χώρος ανεξάρτητα από την έκτασή του, στον οποίο διαμένει κάποιος μόνιμα ή προσωρινά, μόνος ή με άλλους, εφόσον είναι επαρκώς περιφραγμένος, ανεξάρτητα αν είναι στεγασμένος ή όχι, ώστε να μην είναι προσιτός στον οποιοδήποτε. Κατοικία θεωρείται ακόμα και μια σκηνή ή ένα αυτοκίνητο ή ένα πλοίο όταν χρησιμοποιείται για τη διαμονή κάποιου προσώπου.

Ο όρος δηλαδή κατοικία πρέπει να εκληφθεί στην πλατυτάτην αυτού έννοια σημαίνοντας τον οίκο στον οποίο βρίσκεται ο άνθρωπος, δηλαδή ως domus και όχι ως τον τόπο μόνιμης εγκαταστάσης του (domicilium).

Κατοικία (domus) είναι κάθε χώρος που ο άνθρωπος ορίζει ως τον μη γενικά προσιτό χώρο διαβίωσης και εργασίας του. Έτσι ένας άνθρωπος μπορεί να έχει περισσότερες από μια κατοικίες με την έννοια του domus, ενώ δεν συμβαίνει το ίδιο με την έννοια του domicilium. Το άρθρο 9 δηλαδή εκλαμβάνει την κατοικία υπό την φυσική της έννοια και όχι με την νομική της σημασία όπως αυτή δίνεται από το άρθρο 51 παρ. 1 του Α.Κ. (ο τόπος μόνιμης εγκατάστασης του προσώπου).

Στην έννοια της κατοικίας πρέπει να περιληφθούν και όλοι οι κύριοι και δευτερεύοντες χώροι (διάδρομοι, κλιμακοστάσιο, βεράντες, γκαράζ), καθώς και κάθε περιφραγμένος χώρος (κήπος, αυλή κ.λ.π).

Ως κατοικία θεωρούνται επίσης και προστατεύονται οι χώροι εργασίας και επαγγελματικής απασχόλησης, όπως για παράδειγμα γραφεία, εργαστήρια, ιατρεία, εμπορικά καταστήματα κ.λ.π.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

A. ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας ανήκει στα ατομικά εκείνα δικαιώματα που αναστέλλονται στην περίπτωση κήρυξης της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας βάσει της διάταξης του άρθρ.48 παρ. 1 του Συντάγματος, στην οποία ορίζεται ότι: «1. Σε περίπτωση πολέμου, επιστράτευσης εξαιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας, καθώς και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Βουλή, με απόφασή της, που λαμβάνεται μετά από πρόταση της κυβέρνησης, θέτει σε εφαρμογή, σε ολόκληρη την Επικράτεια ή σε τμήμα της, το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας, συστήνει εξαιρετικά δικαστήρια και αναστέλλει την ισχύ του συνόλου ή μέρος των διατάξεων των άρθρων 2 παρ.4, 6, 8, 9, 11, 12 παρ.1 ως και 4, 14,19,22 παρ.3, 23, 96 παρ. 4, και 97 Σ. Ο π.τ.Δ. δημοσιεύει την απόφαση της Βουλής. Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζεται ο Ν.566/1977 «περί καταστάσεως πολιορκίας» κατά τον οποίο η στρατιωτική αρχή έχει το δικαίωμα να ενεργεί κατ'όικον έρευνες κατά την ημέρα και τη νύχτα χωρίς την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.

Εν προκειμένω ισχύει συμπληρωματικά και η διάταξη του άρθρου 15 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία καθιερώνει ρητά την αρχή της αναλογικότητας μεταξύ των λαμβανομένων μέτρων και της κατάστασης, στην αντιμετώπιση της οποίας αποβλέπουν.

B. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Άσυλο της κατοικίας σε καμιά περίπτωση δε σημαίνει άσυλο της παρανομίας. Δεν μπορεί κανείς να επικαλεστεί το άρθρο 9 του Σ. για να συνεχίσει ανενόχλητος την παράνομη δράση του. Επιτρέπεται λοιπόν η άρση του ασύλου όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις :

A) ΕΠΙΦΥΛΑΞΗ ΝΟΜΟΥ. Πράγματι, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 9 του Σ., «Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία παρά μόνο όταν και όπως ο νόμος ορίζει». Ο όρος νόμος χρησιμοποιείται στην προκειμένη περίπτωση υπό την ουσιαστική και όχι υπό την τυπική αυτού έννοια. Συνεπώς για τον περιορισμό του δικαιώματος του ασύλου της κατοικίας, δεν απαιτείται τυπικός νόμος αλλά το δικαίωμα μπορεί να περιορίζεται και δυνάμει κανονιστικών πράξεων της διοίκησης (ουσιαστικός νόμος), οι οποίες εκδίδονται στα πλαίσια νομοθετικών εξουσιοδοτήσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος.

Αυτό δεν σημαίνει ότι ο κοινός νομοθέτης εξουσιοδοτείται εν λευκώ από τον συντακτικό νομοθέτη. Ο κοινός νομοθέτης περιορίζεται :I) από την αρχή της αναλογικότητας η οποία απαιτεί ο εισαγόμενος νομοθετικός περιορισμός να είναι κατά είδος πρόσφορος για την επίτευξη του σκοπού για τον οποίο εισήχθηκε, και να μην υπερβαίνει σε έκταση τα όρια του αναγκαίου. II) από τον πυρήνα του δικαιώματος. Σύμφωνα με την ευρέως διαδεδομένη θεωρία του δικαιώματος, κάθε θεμελιώδες (συνταγματικά κατοχυρωμένο) ατομικό δικαίωμα αποτελείται από ένα «σκληρό πυρήνα» του οποίου ο περιορισμός δεν είναι δυνατός χωρίς αυτό να σημαίνει ταυτόχρονα και την κατάργηση του ίδιου του δικαιώματος. III) από την απαγόρευση καταχρηστικής επιβολής περιορισμών. Καταχρηστική επιβολή

περιορισμών έχουμε όταν η άσκηση του δικαιώματος (εδώ του κοινού νομοθέτη να θεσπίζει περιορισμούς του δικαιώματος του ασύλου) γίνεται με τρόπο αντίθετο προς τις αρχές της καλής πίστης ή των χρηστών ηθών ή του κοινωνικού σκοπού του δικαιώματος.(Α.Κ. 281)

Τα υπό Ι,ΙΙ,ΙΙΙ, αποτελούν οριοθετήσεις των περιορισμών (ή όρια περιορισμών ή περιορισμοί περιορισμών, Schranken-Schranken) ,οι οποίες λειτουργούν ως δικλείδες ασφαλείας σε όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ύστερα από τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001 οι ανωτέρω περιορισμοί θεσπίζονται και ρητώς από το άρθρο 25 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται. Η αναγνώριση και προστασία θεμελιωδών και απαραράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη. Το κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης».

Β) ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 9 παρ.1 του Σ. οποιαδήποτε έρευνα πρέπει να γίνεται «...πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας». Τέτοιοι είναι προφανώς οι δικαστικοί λειτουργοί που περιβάλλονται με τις συνταγματικές εγγυήσεις προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας (άρθρ.87-91 του Συντάγματος), π.χ. ο ανακριτής, ο εισαγγελέας, ο πταισματοδίκης, ο ειρηνοδίκης.

Έτσι κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, την έρευνα ως ανακριτική πράξη παραγγέλλει ο εισαγγελέας και διενεργούν ο ανακριτής και οι ανακριτικοί υπάλληλοι, που ενεργούν όμως αυτεπαγγέλτως σε περίπτωση κινδύνου εκ της αναβολής ή αυτοφώρου εγκλήματος. (άρθρο 251 σε συνδυασμό με άρθρο 243 παρ. 2 ΚΠοινΔ).

Κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας η έρευνα γίνεται από δικαστικό επιμελητή με εντολή του δικαιούμενου σε αναγκαστική εκτέλεση.(άρθρα 929 σε συνδυασμό με άρθρο 927 ΚΠολΔ).

Κατά τον Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων την έρευνα κατ'οίκον παραγγέλλει ο διευθυντής του δημόσιου ταμείου και διενεργεί δικαστικός επιμελητής ή υπάλληλος του δημόσιου ταμείου παρουσία ορισμένων μαρτύρων. (άρθρο 11 σε συνδυασμό με άρθρο 10 παρ. 1 ΚΕΔΕ).

ΟΙ ΠΕΡΙ ΕΡΕΥΝΑΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. (253 επόμενα)

Έρευνα είναι η ανακριτική πράξη, με την οποία επιδιώκεται η ανεύρεση στοιχείων, τα οποία είναι χρήσιμα, είτε για τη βεβαίωση ορισμένου εγκλήματος, είτε για την ανακάλυψη ή σύλληψη των δραστών.

Οι γενικές προϋποθέσεις για την ενέργεια ερευνών καθορίζονται από το άρθρο 253 Κ.Π.Δ. και είναι οι ακόλουθες:

A. Να διεξάγεται ανάκριση (δηλαδή να έχει παραγγελθεί κύρια ανάκριση ή προανάκριση, είτε να ενεργείται προανάκριση σύμφωνα με το άρθρο 243 παρ.2) για κακούργημα ή πλημμέλημα.

B. Να είναι δυνατόν να υποτεθεί εύλογα ότι μόνο με αυτό το μέσο μπορεί να κατορθωθεί ή διευκολυνθεί η βεβαίωση του εγκλήματος, η ανακάλυψη ή η σύλληψη των δραστών ή η βεβαίωση ή η αποκατάσταση της ζημιάς που προξενήθηκε.

Παράλληλα θα πρέπει να τηρούνται οι βασικές ανακριτικές αρχές της αναγκαίας αναλογίας, της αναγκαιότητας και της απαγόρευσης του υπέρμετρου

Κατά την διεξαγωγή έρευνας σε κατοικία πρέπει να αποφεύγεται κάθε περιττή δημοσιότητα και κάθε μη απολύτως αναγκαία ενόχληση των ενοίκων, να καταβάλλεται μέριμνα για την υπόληψή τους και διαφύλαξη των ατομικών τους μυστικών, τα οποία δεν σχετίζονται με την κατηγορούμενη πράξη και ολόκληρη η έρευνα να διεξάγεται με κάθε ευπρέπεια και κοσμιότητα.

Ο ένοικος των διαμερισμάτων τα οποία θα ερευνηθούν, πρέπει να προσκαλείται από τον ενεργούντα την έρευνα να παραβρίσκεται κατά την διεξαγωγή της και σε περίπτωση απουσίας του να προσκαλείται ένας από τους γείτονες.

Επίσης σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 257 παρ.3 εδ. β', αν ζητείται ορισμένο πράγμα ή έγγραφο, ο ενεργών την έρευνα προσκαλεί προηγουμένως τον κατέχοντα να το παραδώσει. Αν ο ενεργών την έρευνα βρει την πόρτα κλειστή και ο ένοικος αρνείται να την ανοίξει, μπορεί να την παραβιάσει παρουσία και του δεύτερου ανακριτικού υπαλλήλου, που υποχρεωτικά παρίσταται κατά την διεξαγωγή της έρευνας.

Η έρευνα της κατοικίας διακρίνεται περαιτέρω σε:

A. Έρευνα κατά την διάρκεια της ημέρας η οποία ενεργείται από τον ανακριτή, εισαγγελέα, ειρηνοδίκη ή πταισματοδίκη, ο οποίος προσλαμβάνει και δεύτερο ανακριτικό υπάλληλο, με τον οποίο συμπράττει ή εάν αυτοί κωλύονται ή δεν υπάρχουν από αξιωματικό ή υπαξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας, αλλά τότε ως δεύτερος ανακριτικός υπάλληλος προσλαμβάνεται πάντοτε δικαστικός λειτουργός.

B. Η έρευνα κατοικιών κατά τη διάρκεια της νύκτας ενεργείται μόνο από τον ανακριτή εισαγγελέα, ειρηνοδίκη ή πταισματοδίκη, ο οποίος προσλαμβάνει και δεύτερο ανακριτικό υπάλληλο με τον οποίο συμπράττει και επιτρέπεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. Αν πρόκειται να συλληφθεί πρόσωπο το οποίο διώκεται νόμιμα.
2. Αν κάποιος καταλαμβάνεται επ'αυτοφόρω να διαπράττει μέσα στην κατοικία κακούργημα ή πλημμέλημα.
3. Αν γίνεται συνάθροιση μέσα σε ιδιωτική οικία, στην οποία διανηγούνται τυχερά παιχνίδια κατ'επάγγελμα ή χρησιμεύει ως τόπος κατ'επάγγελμα ασκούμενης ακολασίας.

Η διάρκεια της νύκτας ορίζεται ειδικά και είναι από την 1^η Οκτωβρίου μέχρι και την 31^η Μαρτίου από την 8^η μεσημβρινή μέχρι την 6^η πρωινή και από την 1^η Απριλίου ως και την 30^η Σεπτεμβρίου από την 9^η μεσημβρινή μέχρι την 5^η πρωινή.

Σχετικά με την διεξαγωγή κάθε είδους έρευνας συντάσσεται έκθεση, μόλις η έρευνα περατωθεί (άρθρο 258 εδ. α΄). Αντίγραφο της έκθεσης αυτής δίδεται ατελώς στον ένοικο της οικίας. Τα πράγματα τα οποία ενδεχομένως βρέθηκαν κατά την έρευνα υποβάλλονται σε κατάσχεση και μεσεγγύηση (άρθρ. 258, εδ. β΄).

Γ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

1//Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης κατοχυρώνει το δικαίωμα κάθε προσώπου στο σεβασμό, μεταξύ άλλων, και της κατοικίας του. Οι περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό προβλέπονται από τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου και είναι ευρύτεροι των περιορισμών που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 9 παρ.1 εδ.γ΄ του Συντάγματος. Πράγματι, η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης κάνει λόγο περί επεμβάσεων γενικά της δημόσιας αρχής στην άσκηση των κατοχυρωμένων στην πρώτη παράγραφο του ίδιου άρθρου δικαιωμάτων, στην έννοια των οποίων περιλαμβάνεται τόσο η έρευνα όσο και η απλή είσοδος στην κατοικία, εφόσον η επέμβαση αυτή προβλέπεται με νόμο και αποτελεί αναγκαίο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια ασφάλεια, την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

Η Επιτροπή και το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ασχολήθηκε με τους περιορισμούς του δικαιώματος του ασύλου της κατοικίας και κυρίως με το θέμα αν οι παραβιάσεις του οικιακού ασύλου μπορούν να δικαιολογηθούν από την ανάγκη προστασίας κάποιου έννομου αγαθού από αυτά που περιοριστικά αναφέρονται στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 8.

[ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥΡΚΙΑΣ]. Η Επιτροπή διαπίστωσε μια εκτεταμένη παραβίαση του δικαιώματος της κατοικίας όταν οι Ελληνοκύπριοι εκδιώχθηκαν από τις οικίες τους, μεταφέρθηκαν σε άλλα σημεία της Κύπρου και εμποδίστηκαν με άσκηση βίας εναντίον τους να επανέλθουν σε αυτά. Κατά την Επιτροπή η ωμή αυτή παραβίαση του δικαιώματος του ασύλου της κατοικίας με κανένα τρόπο δεν μπορούσε να δικαιολογηθεί από τους προβλεπόμενους περιορισμούς στη διάταξη του άρθρου 8 παρ.2 της Σύμβασης.

Επίσης η Επιτροπή στην υπόθεση Δανίας, Νορβηγίας, Σουηδίας και Ολλανδίας εναντίον της Ελλάδας διαπίστωσε ότι η αναστολή της διάταξης του άρθρου 13 του συνταγματικού κειμένου του 1968 στη χώρα μας επέτρεψε τη συχνή παραβίαση του δικαιώματος αυτού από την αστυνομία, χωρίς να υπάρχει συγχρόνως δημόσιος κίνδυνος που να απειλεί τη ζωή του έθνους κατά την έννοια του άρθρου 15 της Σύμβασης, και ως εκ τούτου έκρινε ότι η παραβίαση του ασύλου της κατοικίας δεν εδικαιολογείτο δεδομένου ότι δεν αποτελούσε μέτρο αναγκαίο σε μια δημοκρατική κοινωνία κατά την έννοια του άρθρου 8 παρ.2

2// Τα άλλα διεθνή κείμενα.

Το άρθρο 17 του Διεθνούς Συμφώνου περί των Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών είναι πολύ περιεκτικό και περιλαμβάνει μόνον την προστασία κάθε προσώπου από αυθαίρετη και παράνομη επέμβαση στην κατοικία του αναγνωρίζοντάς του συγχρόνως σχετικό δικαίωμα.

Η ρύθμιση του άρθρου 17 του Διεθνούς Συμφώνου επαναλήφθηκε στη διάταξη του άρθρου 11 της Αμερικανικής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

ΟΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Ο συνταγματικός νομοθέτης έχει θεωρήσει τόσο σοβαρή την παραβίαση του ασύλου της κατοικίας ώστε δεν περιορίστηκε μόνο στη διακήρυξη του απαραβίαστου αλλά προέβλεψε ο ίδιος, κατ' εξαίρεση, και κυρώσεις κατά των παραβατών της συνταγματικής προστασίας του. Έτσι κατά τη διάταξη του άρθρου 9 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζεται ότι: « Οι παραβάτες της προηγούμενης διάταξης τιμωρούνται για παραβίαση του οικιακού ασύλου και για κατάχρηση εξουσίας και υποχρεούνται σε πλήρη αποζημίωση του παθόντος, όπως ο νόμος ορίζει». Η διάταξη, με ορισμένες τροποποιήσεις, επαναλαμβάνει τη διάταξη των αντίστοιχων άρθρων των προηγούμενων Συνταγμάτων, από το Σύνταγμα του 1911 και εξής, και εμφανίζεται πληρέστερη όσον αφορά την ποινική τιμωρία των παραβατών. Πράγματι, η διάταξη του ισχύοντος Συντάγματος προβλέπει την τιμωρία των παραβατών του οικιακού ασύλου όχι μόνο για κατάχρηση εξουσίας ή για παραβίαση του οικιακού ασύλου, όπως προέβλεπαν εκείνα, αλλά σωρευτικά για παραβίαση του οικιακού ασύλου και για κατάχρηση εξουσίας. Πρόκειται περί μιας κατ' ιδέα συρροής κατά το άρθρο 94 παρ.2 του Ποινικού Κώδικα των εν λόγω εγκλημάτων. Αντίθετα όσον αφορά την ικανοποίηση του παθόντος επαναλαμβάνει μόνο τη ρύθμιση των προηγούμενων Συνταγμάτων σύμφωνα με την οποία πρέπει αυτή να είναι πλήρης, χωρίς και να αναφέρει ειδικότερα την ικανοποίηση του παθόντος με χρηματικό ποσό, θεωρώντας την προφανώς ως περιττή, δεδομένου ότι η χρηματική ικανοποίηση του παθόντος αναμφίβολα περιέχεται στην πλήρη αποζημίωση αυτού. Έτσι, η συνταγματική διάταξη προβλέπει ποινική και αστική ευθύνη για τους παραβάτες της. Εξάλλου οι παραβάτες της διάταξης υπέχουν και πειθαρχική ευθύνη σύμφωνα με τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις.

1. ΠΟΙΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Κατά τη διάταξη του άρθρου 241 Π.Κ ορίζεται ότι: « Υπάλληλος, όστις παρά τας εις του νόμου διατεταγμένας περιπτώσεις και άνευ των νομίμων διατυπώσεων εισέρχεται ως τοιούτος εις την κατοικίαν ετέρου, άκοντος τούτου, τιμωρείται δια φυλακίσεως μέχρι δύο ετών». Το έγκλημα αυτό αποτελεί περίπτωση υπηρεσιακής κατάχρησης. Υποκείμενο της πράξης αυτής είναι κάθε υπάλληλος, ο οποίος ενεργεί υπό την ιδιότητα του αυτή για την πραγματοποίηση πράξης αναγόμενης στα καθήκοντα του ή υπό το πρόσχημα ανάλογης ενέργειας. Ως υπάλληλος κατά τον

Ποινικό Κώδικα είναι «πας, εις ον νομίμως είναι ανατεθειμένη έστω και προσωρινώς η άσκησις υπηρεσίας δημοσίας, δημοτικής ή κοινοτικής ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου» (άρθρο 13 στοιχ. α' Π.Κ). Οποιοσδήποτε συνεπώς υπάλληλος, έστω και μη ανακριτικός, είναι υποκείμενο του αδικήματος της παραβίασης του οικιακού ασύλου. Η διάταξη του άρθρου 241 Π.Κ αποσκοπεί στη προστασία του συνταγματικώς κατοχυρωμένου οικιακού ασύλου από προσβολές που προέρχονται από εκπροσώπους της αρχής. Αντίθετα, διαταράξεις του οικιακού ασύλου που προέρχονται από ιδιώτες ή από υπαλλήλους για σκοπούς εκτός υπηρεσίας τους αποτελούν διατάραξη οικιακής ειρήνης και τιμωρούνται κατ' άρθρον 334 Π.Κ με ελαφρότερη ποινή. Η αξιόποινη εγκληματική ενέργεια κατ' άρθρο 241 Π.Κ συνίσταται στην είσοδο του υπαλλήλου στην κατοικία άλλου προσώπου χωρίς τη θέληση του τελευταίου. Υποκειμενικώς απαιτείται δόλος ο οποίος περιλαμβάνει τη γνώση και τη θέληση των στοιχείων της πράξης δηλαδή γνώση του δράστη ότι έχει την ιδιότητα του υπαλλήλου, ότι εισέρχεται στην κατοικία άλλου χωρίς τη θέληση του και ότι ενεργεί χωρίς τη τήρηση των νομίμων διατυπώσεων κατ' άρθρον 9 του Συντάγματος και 253 επ. Κ.Π.Δ.

2.ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Το πρόβλημα της ευθύνης του κράτους στο πεδίο της κυριαρχικής διοίκησης παρουσιάζει πολλές δυσχέρειες. Στο πεδίο αυτό η ευθύνη του κράτους για την παράνομη συμπεριφορά των οργάνων του δεν είναι αυτονόητη. Στον περασμένο αιώνα ήταν διαδεδομένη η άποψη ότι το κράτος καθ'εαυτό δεν παρανομεί. Ο δημόσιος υπάλληλος εξάλλου αντιπροσωπεύει το κράτος μόνο όταν δρα νομίμως, ενώ όταν παρανομεί δρα ως ιδιώτης (*si excessit, privates est*) και επομένως ευθύνεται αναλόγως. Η άποψη αυτή απέδιδε την ευθύνη για την αποκατάσταση της ζημιάς στον παρανομήσαντα υπάλληλο.

Η εξέλιξη προς την τελική επικράτηση της ευθύνης του κράτους πέρασε πολλά στάδια. Πρώτα θεμελιώθηκε στην θεωρία της προστήσεως παράλληλη ευθύνη του κράτους σε περίπτωση αμέλειας του υπαλλήλου.

Αργότερα, στο τέλος του περασμένου αιώνα, έκανε την εμφάνισή της η οργανική θεωρία του Otto von Gierke. Σύμφωνα με αυτή, το κράτος ευθύνεται για τις πράξεις και παραλήψεις των οργάνων του, ανεξαρτήτως βαθμού πταίσματος του οργάνου.

Περαιτέρω βήμα αποτέλεσε η εγκατάλειψη της αρχής του πταίσματος του οργάνου και η εισαγωγή της λεγόμενης αντικειμενικής ευθύνης του κράτους. Παράλληλα προς την εξέλιξη αυτή η ευθύνη του οργάνου έναντι του ζημιωθέντος από αποκλειστική γίνεται εις ολόκληρον, με συνοφειλέτη το κράτος. Επιπλέον, ενώ η ευθύνη του οργάνου στην αρχή υφίστατο απευθείας έναντι του ζημιωθέντος, με την εξέλιξη των θεωριών περιορίζεται σε ευθύνη έναντι του κράτους μόνο. Το κράτος με την σειρά του έχει δικαίωμα αναγωγής κατά του υπαίτιου υπαλλήλου.

Σήμερα, αν και οι νομοθεσίες των διαφόρων χωρών ποικίλλουν, τρεις είναι οι βασικές τάσεις:

- I. Εγκατάλειψη της αστικολογικής βάσεως και θέσπιση ιδιώνυμης ευθύνης του δημοσίου
- II. Εγκατάλειψη της αρχής του πταίσματος του οργάνου και θέσπιση αντικειμενικής ευθύνης του κράτους έναντι του ζημιωθέντος
- III. Εγκατάλειψη της ευθύνης του υπαλλήλου έναντι του ζημιωθέντος καθώς και περιορισμός του δικαιώματος αναγωγής του κράτους έναντι του υπαλλήλου.

Στην Ελληνική πρακτική, κατά το άρθρο 105 εδ.2 ΕισΝΑΚ « μετά του δημοσίου ενέχεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο. Κατά την διάταξη αυτή η ευθύνη του κράτους δεν είναι αποκλειστική: παράλληλα προς αυτό ευθύνεται και το όργανο(ενοχή εις ολόκληρον). Ενώ η ευθύνη του κράτους είναι ανεξάρτητη από υπαιτιότητα (αντικειμενική), η ευθύνη του οργάνου προϋποθέτει την υπαιτιότητά του (υποκειμενική). Το όργανο ευθύνεται μαζί με το δημόσιο, όχι χωρίς αυτό, υπό την προϋπόθεση ότι η ζημιογόνος παρανομία έλαβε χώρα κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Αν το κράτος δεν ευθύνεται γιατί η παραβίαση έγινε δυνάμει διατάξεως που έχει τεθεί για χάρη του γενικού συμφέροντος, δεν ευθύνεται ούτε το όργανο.

Από την άλλη, η πρόβλεψη στο Σύνταγμα της υποχρέωσης του παρανομούντος οργάνου προς αποζημίωση π.χ. επί προσβολής του οικιακού ασύλου, δεν σημαίνει και αποκλεισμό της ευθύνης του κράτους. Η κρατική ευθύνη υπάρχει πάντα παράλληλα βάσει του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ. Διαφορετικά, στις περιπτώσεις αυτές, η προστασία του ζημιωθέντος θα εξασθενούσε. Ωστόσο το Σύνταγμα προβλέπει ρητά την αστική ευθύνη του υπαίτιου οργάνου έναντι του ζημιωθέντος και τονίζει με αυτόν τον τρόπο την προσωπική ευθύνη των κρατικών οργάνων για την τήρηση του Συντάγματος.

Η ευθύνη του οργάνου υπάρχει κατά το άρθρο 105 ΕισΝΑΚ τόσο έναντι του ζημιωθέντος, όσο και έναντι του κράτους, αν αυτό κατάβαλε ήδη αποζημίωση και ασκεί αναγωγή. Η αναγωγή ασκείται με έγερση αγωγής ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων.

Ανεφάρμοστες ως αντισυνταγματικές επίσης χρήζει να μείνουν και οι νομοθετικές διατάξεις που αποκλείουν εντελώς την ευθύνη του κράτους προς αποζημίωση για παράνομες ενέργειες της διοικήσεως (όπως για παράδειγμα διάταξη του νόμου 261/1968 σύμφωνα με την οποία «ατομικά διοικητικά πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν νόμου ανακαλούνται άνευ οιασδήποτε δια το δημόσιον συνέπειας).

3. ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Η διάταξη του άρθρου 9 παρ.2 Σ. δεν προβλέπει την πειθαρχική ευθύνη των παραβατών. Η ευθύνη αυτή όμως προκύπτει αναμφίβολα από τις διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου των δημοσίων υπαλλήλων. Πράγματι, η μη εκπλήρωση μιας συνταγματικής υποχρέωσης του υπαλλήλου αποτελεί πρόδηλα παράβαση καθήκοντος υπό την έννοια π.χ. του άρθρου 206 παρ.1 στοιχ. κη' του Υπαλληλικού Κώδικα. Για το αδίκημα της παράβασης καθήκοντος μπορεί, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 207 παρ. 4, στοιχ. β' του Κώδικα αυτού, να επιβληθεί στον υπάλληλο ακόμη και η ποινή της οριστικής παύσης._

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Π.Δ. Δαγτόγλου , Συνταγματικό Δίκαιο/ Ατομικά δικαιώματα Α' 1991
Του ίδιου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο 1997

Ανδρέας Γ. Δημητρόπουλος, Συνταγματικά Δικαιώματα (Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου), 2004

Του ιδίου, Πρακτικά Θέματα Συνταγματικού Δικαίου, 2004

Α. Καρρά , Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 1998

Ε. Π. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, 1997

Παναγιώτη Β. Τσίρη, Η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος του ασύλου της κατοικίας , 1994

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

(Γνωμοδότηση υπ' αριθμ 4/1990 Εισ/λέως Πρωτοδικών Θεσ/νίκης Δ. Παπαγεωργίου).

ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ/1991 (93)

Παραβίαση οικιακού ασύλου. Κατοικία κατά την έννοια του άρθρου 9 παρ.1 εδ.α του Συνατάγματος θεωρείται και η σκηνή. Δεν υπάρχει ειδική νομοθετική θεμελίωση για την βίαιη απομάκρυνση των πλανόδιων νομάδων (αθιγγάνων) από την Αστυνομία. Ο άδικος χαρακτήρας τυχόν φθοράς ξένης ιδιοκτησίας που θα διαπραχθεί κατά την καθαίρεση των σκηνών δεν αίρεται κατά το άρθρο 20 του Π.Κ., διότι δεν υπάρχει νομοθετική θεμελίωση της σχετικής αρμοδιότητας της Αστυνομίας. Τα άρθρα 1 και 6 παρ.2 ΥΔ σε συνδ. με 3 παρ.1 Α.Ν. 2520/1940 τιμωρούν την αυθαίρετη εγκατάσταση πλανοδίων νομάδων, δεν προβλέπουν όμως την αναγκαστική απομάκρυνσή τους από την Αστυνομία.

Μη αναλογική εφαρμογή των άρθρων 9 παρ.2 και 10 παρ.2 του Ν 392/1976 στην περίπτωση απομάκρυνσης αθιγγάνων.

Προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

(Προς τη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης)

Αναφορικά με το ερώτημα που θέτετε στο παραπάνω σχετικό εγγραφό σας,

αν, δηλαδή, η Αστυνομία έχει δικαίωμα να απομακρύνει βίαια τους χωρίς άδεια, με πρόχειρα στεγάσματα (σκηνές) εγκαθιστάμενους σε περιοχές της Θεσσαλονίκης πλανόδιους νομάδες (τσιγγάνους), έχομε την ακόλουθη γνώμη:

I. Βίαιη απομάκρυνση των πλανόδιων νομάδων (τσιγγάνων), από την αστυνομική δύναμη, προϋποθέτει είσοδο των αστυνομικών υπαλλήλων στα πρόχειρα στεγάσματα (σκηνές) και καθαίρεση αυτών. Η επέμβαση αυτή θα αποτελεί κατ' ουσία πράξη διοικητικού καταναγκασμού, η οποία θίγει το ασυλο της κατοικίας που προστατεύεται από το άρθρο 9 παρ. 1 εδ. α του Συντάγματος, αφού κατά την έννοια της συνταγματικής διάταξης κατοικία θεωρείται κάθε κατάλυμα, δηλαδή κάθε χώρος που χρησιμοποιείται για τη διαβίωση μόνιμη ή προσωρινή, τη διαμονή ή απλώς παραμονή ή για την εργασία ενός προσώπου και που δεν είναι προσιτός σε όλους, συνεπώς κατοικία είναι και μία σκηνή (βλ. Αριστόβουλου Μανεση, Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικές Ελευθερίες, τ.α', 1978, σελ. 154).

Επομένως θα είναι επιτρεπτή τέτοια επέμβαση της διοίκησης στα ατομικά δικαιώματα του πολίτη μόνο στο μέτρο που υπάρχει ειδική και σύμφωνη με το Σύνταγμα νομοθετική θεμελίωση (βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, τ.β', 1978, σελ. 201), δηλαδή "όταν και όπως ορίζει ο νόμος".

II. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε αν εξετάσουμε το ζήτημα από τη σκοπιά της προσβολής των εννόμων αγαθών (στο χώρο του ποινικού δικαίου): ο άδικος χαρακτήρας τυχόν φθοράς ξένης ιδιοκτησίας (άρθρ. 381 ΠΚ), που θα διαπραχθεί κατά την καθαίρεση των σκηνών και λοιπών στεγασμάτων και την απομάκρυνση των οικοσκευών, αίρεται εφόσον η προσβολή του εννόμου αγαθού της ιδιοκτησίας γίνεται σε εκτέλεση καθήκοντος που επιβάλλεται, από το νόμο (άρθρο 20 ΠΚ).

Προϋποτίθεται, επομένως, νομοθετική πρόβλεψη της ενέργειας διοικητικού καταναγκασμού (έτσι δεν στοιχειοθετείται, βέβαια, και το αδίκημα της παραβίασης οικιακού ασύλου, άρθρο 241 ΠΚ: "... εκτός από τις περιπτώσεις όπου το προβλέπει ο νόμος...").

Η υπαγωγή στο άρθρο 20 ΠΚ των δικαιωμάτων του κράτους και των αντίστοιχων καθηκόντων των οργάνων του τελεί υπό την προϋπόθεση ότι αυτά προβλέπονται από το νόμο, ο οποίος θεμελιώνει τη σχετική αρμοδιότητα των διοικητικών οργάνων (βλ. I. Μανωλεδάκη, Ποινικό Δίκαιο, Επιτομή Γενικού Μέρους, Β' έκδ., 1989, σελ. 422, 423, 424).

III. Η ισχύουσα υπ' αριθμ. Α5/696/25Α/115-13 Υγειονομική Διάταξη "για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανοδίων νομάδων" (Απόφαση Υπουργών Εσωτερικών και Υγείας), που εκδόθηκε κατά νομοθετική εξουσιοδότηση (ΑΝ 2520/40 "περί υγειονομικών διατάξεων"), τιμωρεί την αυθαίρετη (χωρίς άδεια της αστυνομικής αρχής βάσει ειδικής απόφασης του Νομάρχη) εγκατάσταση των πλανοδίων νομάδων με πρόχειρα στεγάσματα (σκηνές) σε οποιαδήποτε περιοχή, σε βαθμο πλημμελήματος (άρθρα 1 και 6 παρ. 2 ΥΔ σε συνδ. με 3 παρ. 1 ΑΝ 2520/40), αλλά δεν προβλέπει την αναγκαστική απομάκρυνση των αυθαίρετως εγκαθισταμένων από την αστυνομική αρχή.

Η σιωπή του (ουσιαστικού) νομοθέτη για ένα θέμα που σε άλλη ανάλογη περίπτωση το ρύθμισε ρητά (άρθρο 9 παρ. 2 Ν. 392/76 "περί ιδρύσεως και λειτουργίας χώρων οργανωμένης κατασκηνώσεως κάμπινγκ",... αι αστυνομικά αρχαί, κατόπιν εγγράφου παραγγελίας του ΕΟΤ, προβαίνουν εις την διακοπήν λειτουργίας χώρων οργανωμένης κατασκηνώσεως απομακρύνουσαι αναγκαστικώς τους εν αυτοίς διαμένοντας...") στερεί τη διοίκηση (αστυνομία) από το αναγκαίο, όπως ήδη επισημάνθηκε, νομοθετικό έρεισμα για να δοθεί καταφατική απάντηση στο αρχικό ερώτημα για τη δυνατότητα βίαιης (αναγκαστικής) απομάκρυνσης των αυθαιρέτως εγκαθισταμένων τσιγγάνων.

Εξάλλου δεν είναι δυνατή αναλογική εφαρμογή, ούτε της προαναφερθείσας διάταξης (9 παρ. 2 Ν. 392/76) που αφορά ειδικά την οργανωμένη κατασκήνωση (κάμπινγκ), ούτε εκείνης του άρθρου 10 παρ. 2 Ν. 392/76 (όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο μόνο παρ. 1 του Ν. 779/78), σύμφωνα με την οποία άλλωστε το Δικαστήριο (και όχι η διοικητική αρχή) διατάσσει τη βίαιη αποβολή των εγκαθιστώντων σκηνές ή σταθμευόντων τροχόσπιτα σε αρχαιολογικούς χώρους, αγιαλούς κ.λπ. (πρβλ.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

3078/1997 ΣτΕ

ΤΜΗΜΑ Δ

Επειδή επί επιβολής, κατ' εφαρμογήν των προμνησθεισών διατάξεων, της προσωρινής λειτουργίας δικηγορικού γραφείου, αποκλείεται η προσέλευση και υποδοχή σ' αυτό πελατών του δικηγόρου προς πραγματοποίηση επαγγελματικών συναντήσεων, δεν αποκλείεται όμως η μετάβαση σ' αυτό του δικηγόρου για προσωπική εργασία. Ουδ' άλλωστε έχουν, προκειμένου περί δικηγορικών γραφείων, πεδίο εφαρμογής οι διατάξεις των, κατ' εξουσιοδότηση της παραγρ. 6 του άρθρου 48 του Ν. 2065/1992 εκδοθεισών, αποφάσεως 1004820/180/9Α/14-1-1993 των Υπουργών

Οικονομικών και Δημοσίας Τάξεως με τον τίτλο "Τρόπος και διαδικασία εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 48 του Ν. 2065/1992 για την αναστολή λειτουργίας καταστημάτων επιτηδευματιών" (ΦΕΚ 39 Β) και (μεταγενεστέρως άλλωστε της προσβαλλομένης πράξεως) αποφάσεως

1064841/4071/9Α/7-5-1993 των ιδίων Υπουργών με τον τίτλο "Τροποποίηση της αριθμ. 1064820/180/14-1-1993 κοινής αποφάσεως της 20-5-1993). Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως, κατά τον οποίο το επί τη βάσει των προμνησθεισών διατάξεων επιβαλλόμενο μέτρο της προσωρινής παύσεως λειτουργίας δικηγορικού γραφείου, επαγόμενο αποκλεισμό της δυνατότητας εισόδου και παραμονής του δικηγόρου στον χώρο τούτο, συνιστά ανεπίτρεπτο, κατά το άρθρο 5 παρ. 3 και 4 του Συντάγματος, ατομικό διοικητικό μέτρο περιοριστικό της ελευθέρως κινήσεως, είναι απορριπτέος ως επί εσφαλμένης εκδοχής ερειδόμενος. Κατά την μειοψηφία όμως γνώμη του Συμβούλου Π. Παραρά, η επί τη βάσει των προπαρατεθεισών διατάξεων διατασσομένη προσωρινή παύση της λειτουργίας δικηγορικού γραφείου επάγεται, κατά την έννοια αυτών, αποκλεισμό της δυνατότητας εισόδου και παραμονής του δικηγόρου στο χώρο τούτο και συνιστά ατομικό διοικητικό μέτρο περιοριστικό της ελευθέρως κινήσεως, αντιβαίνον στο άρθρο 5 παρ. 3 και 4 του Συντάγματος, συνάμα δ' αντιβαίνον στις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, κυρωθείσης δια του Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256 Α) που προστατεύουν το **άσυλο** της κατοικίας

9. 37/2002 ΓΝΜΔ ΝΣΚ

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ) Απαγόρευση κίνησης προσώπων και οχημάτων εντός Ολυμπιακών εγκαταστάσεων, προληπτική **έρευνα** οικιών και αναστολή λειτουργίας καταστημάτων. Πρόεδρος: Κ. Μπακάλης, Αντιπρόεδρος Εισηγητής: Ι. Χατζηνέκουρας, Πάρεδρος Δεν επιτρέπεται ο περιορισμός στην κίνηση και κυκλοφορία ατόμων, η προληπτική **έρευνα** οικιών και η αναστολή λειτουργίας καταστημάτων, που βρίσκονται εντός σχεδιαζομένης περιμετρικής ζώνης Ολυμπιακής εγκαταστάσεως. Αντίθετα είναι δυνατή για λόγους δημόσιας ασφάλειας, η θέσπιση περιορισμών και η απαγόρευση της κυκλοφορίας οχημάτων σε οδούς που οδηγούν ή περιλαμβάνονται σε Ολυμπιακές εγκαταστάσεις.

ΣυμβΠλημΣάμου 16/2001

Κατά τα λοιπά, θεωρώ ότι ο Ν 2472/1997 και οι νέες διατάξεις των άρθρων 9Α και 19 παρ. 3 του αναθεωρηθέντος και ήδη από 17 .4.2001 ισχύοντος Συντάγματος, που καθιέρωσαν και ρητά πλέον τις αποδεικτικές απαγορεύσεις που από μακρό χρόνο έχει δεχθεί η επιστήμη και τελευταία και η νομολογία, δεν μπορούν να επηρεάσουν τα όσα έχουν αναπτυχθεί στα πλαίσια της δογματικής των αποδεικτικών απαγορεύσεων και ιδιαίτερα σε σχέση με την αποδοχή της θεωρίας των σφαιρών ή των τριών βαθμίδων της ιδιωτικής ζωής (η λεγόμενη "Sphärender Dreistufentheorie, που διακρίνει την απόλυτα απαραβίαστη βαθμίδα, τη σχετικά προστατευόμενη, στην οποία επιχειρείται πάντοτε στάθμιση έννομων αγαθών και την βαθμίδα που έχει απωλέσει τον ιδιωτικό της χαρακτήρα, έτσι ώστε είναι πάντοτε δυνατή η αξιοποίηση αποδεικτικών μέσων, διατυπώθηκε από το Ομοσπονδιακό

Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας στην BVerfGE 34, 238 και στην BVerfGE 44, 353, υιοθετήθηκε το 1983 από το Ομοσπονδιακό Ακυρωτικό Δικαστήριο στην BGHSt 31,296 με ρητή αναφορά της BVerfGE 34, 238 και ακολουθείται από τη γερμανική θεωρία : βλ. αντί άλλων Roxin, Strafverfahrensrecht, 1998, σελ. 191 επ., όπου και τοποθετούνται στην απαραβίαστη βαθμίδα της ιδιωτικής ζωής, που είναι τμήμα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, οι σημειώσεις στο ημερολόγιο για μία σεξουαλική σχέση, Schroeder, Strafprozeirecht, 1993, σελ. 64 επ., Beulke, Strafprozeirecht, 2000, σελ. 230 επ., Satlanis, ό.π., σελ. 247 επ., κάθε φορά με περαιτέρω παραπομπές και πρβλ. Τζαννετή σε ΠοινΧρ 1998, σελ. 108 επ.), επειδή η δυνατότητα άρσης των αποδεικτικών απαγορεύσεων με βάση τη στάθμιση έννομων αγαθών και συμφερόντων και την αρχή της αναλογικότητας (ρητή καθιέρωση αυτής ως κριτηρίου για τον θεμιτό περιορισμό των ατομικών δικαιωμάτων του πολίτη, βλ. στο άρθρο 25 παρ. 1 εδ. τελευταίο του αναθεωρηθέντος Συντάγματος) πηγάζει βασικά από μία γενική αρχή που εμφολεύει από το 1975 στο άρθρο 19 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος [βλ. αναλυτικά Satlanis, ό.π., σελ. 244-251, Σατλάνη, Η μαγνητοταινία ως αποδεικτικό μέσο στην ποινική δίκη (Συγχρόνως μια συνεισφορά στη δογματική των αποδεικτικών απαγορεύσεων), 1996, σελ. 57 επ., 65 επ., 77 επ., 79 επ., 103-142, 146, 150]. Αν και κρίνω ότι τα ήδη παραπάνω εκτεθέντα είναι αρκούντως ικανά να καλύψουν από δικονομική σκοπιά τα γεγονότα που θα διαπιστωθούν, ιδιαίτερα γιατί πρόκειται εδώ για την υπεράσπιση και την ελάφρυνση της θέσης του κατηγορουμένου, δεν θα ήταν ωστόσο περιτή κάποια εμβάθυνση στη θεωρία των αποδεικτικών απαγορεύσεων χάριν μιας ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας που θα αποδυναμώνει εκ των προτέρων τον ενδεχόμενο αντίλογο, ενόψει του ότι η νομολογία συχνά επικρίνεται από την επιστήμη για το ότι δεν **ερευνά** με πληρότητα τα νομικά ζητήματα (βλ. σχετικά Λίβου, Η δικονομική αξιολόγηση των τυχαίων ευρημάτων, τιμητικός τόμος για τον Γ.- Α. Μαγκάκη, 1999, σελ. 528 ή ΠοινΧρ 1998, σελ. 952, όπου

καταλογίζεται στην ΑΠ 157/1998 ότι "θα έπρεπε να είχε ειδικότερα **ερευνηθεί** αν υπήρξε νόμιμη η εκ μέρους των αστυνομικών υπαλλήλων ανακάλυψη, συλλογή και κατάσχεση των φωτοτυπιών ...").

Είναι αληθές και ορθό ότι απαγορεύσεις αξιοποίησης αποδείξεων (Beweisverwertungsverbote) μπορούν να απορρέουν από συνταγματικές διατάξεις που κατοχυρώνουν ατομικά δικαιώματα (βλ. Satlanis, ό.π., σελ. 225 επ., 232, 233 επ., 244 επ. με περαιτέρω παραπομπές) είτε τα αποδεικτικά μέσα αποκτήθηκαν με νόμιμο τρόπο (πχ. νόμιμη **έρευνα** και κατάσχεση σε κατοικία πειστηρίων του εγκλήματος, που συνίστανται σε επιστολές ή βιντεοταινίες με παραστάσεις της απόλυτα απαραβίαστης ή της σχετικά προστατευόμενης βαθμίδας της ιδιωτικής ζωής) είτε αυτά αποκτήθηκαν με παράνομο τρόπο (πχ. **έρευνα** και κατάσχεση χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις). Στη γερμανική επιστήμη λίαν προσφάτως διατυπώθηκε η άποψη ότι η θεωρία των τριών βαθμίδων έχει σημασία μόνο στην περίπτωση, κατά την οποία το αποδεικτικό μέσο δεν αποκτήθηκε με μία παράνομη διεξαγωγή απόδειξης (durch eine rechts-widrige Beweiserhebung), γιατί αλλιώς (ιδιαίτερα σε περιπτώσεις σημαντικών ή με πρόθεση παραβάσεων της έννομης τάξης: "bei erheblichen oder vorsdtzlichen Rechtsverletzungen) δεν υπάρχουν καθόλου περιθώρια για στάθμιση και αξιοποίηση και το αποδεικτικό μέσο παραμένει πάντοτε μη αξιοποιήσιμο, επειδή "το κράτος από επεμβάσεις χωρίς νόμιμη βάση δεν επιτρέπεται να αποκομίζει κανένα όφελος" (βλ. Roxin, ό.π., σελ. 192 επ.). Θεωρώ ότι η άποψη αυτή (προς το παρόν δεν φαίνεται να έχει βρει οπαδούς στη νομολογία) δεν μπορεί να ευδοκιμήσει μέσα στην ελληνική έννομη τάξη και συνεπώς η θεωρία των τριών βαθμίδων θα έχει σημασία και στην περίπτωση της παράτυπης ή παράνομης απόκτησης (συλλογής) αποδεικτικών μέσων, ιδιαίτερα γιατί το πνεύμα του άρθρου 19 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος και η εμφωλεύουσα σε αυτό γενική αρχή δικαίου (βλ. και άρθρο 5Α παρ 1 του Συντάγματος που προβλέπει τη δυνατότητα περιορισμών στο δικαίωμα στην πληροφόρηση για λόγους καταπολέμησης του εγκλήματος) επιτρέπουν (μετά από στάθμιση μεταξύ του δημόσιου συμφέροντος για ποινική δίωξη χάριν της ειδικής και γενικής πρόληψης εγκλημάτων -προσβολών έννομων αγαθών αφενός και της ιδιωτικής ζωής αφετέρου με βάση την αρχή της αναλογικότητας !) την προσβολή της σχετικά προστατευόμενης βαθμίδας της ιδιωτικής ζωής (της προσωπικής ελευθερίας -για την έννοια αυτή βλ. Μανωλεδάκη, Το έννομο αγαθό... σελ 259 επ. -ή των ατομικών ελευθεριών του πολίτη γενικότερα !) για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων (βλ. πληρέστερη αιτιολογία σε Σατλάνη, ό.π., σελ. 57 επ., 65 επ., 79επ., 116-124, 137επ., με αναφορά στην αρχή της αναλογικότητας, στην έννοια των ιδιαίτερος σοβαρών εγκλημάτων και στις ατέλειες του Ν 2225/1994) και γιατί η δική μας έννομη τάξη πήρε θέση με τη διάταξη του άρθρου 177 παρ. 2 ΚΠΔ που επιτρέπει για τη διακρίβωση κακουργημάτων που απειλούνται με ποινή ισόβιας κάθειρξης την αξιοποίηση αποδεικτικών μέσων που αποκτήθηκαν με αξιόποινες πράξεις (όχι απλώς παράνομες αλλά παράνομες πράξεις που

τιμωρούνται μάλιστα με ποινή!) άσχετα αν, κατά την άποψή μου, η παραπάνω διάταξη δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται πλήρως στην ως άνω συνταγματική επιταγή -αρχή, γιατί -φρονώ -ιδιαιτέρως σοβαρά εγκλήματα στην έννοια του άρθρου 19 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος δεν είναι μόνο τα κακουργήματα που τιμωρούνται με ποινή ισόβιας κάθειρξης αλλά και τα λοιπά κακουργήματα, δηλαδή όλα τα κακουργήματα και κάποια αξιόλογα, ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της συγκεκριμένης περιπτώσεως, πλημμελήματα.

ΣΧΕΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Γνωμοδότηση Εισαγγελέα ΑΠ, αρ. 13/6.3.1953, ΠοινΧρ 1953, α.149, Κατ'οίκον έρευνα στην προανάκριση.- Γνωμοδότηση Εισαγ. ΑΠ αρ.45/22.12.1953, ΠοινΧρ 1954, σ.40, Προϋποθέσεις του παράνομου τυχερών παιχνιδιών σε ιδιωτική οικία.- 364/1954 ΑΠ(Τμ Β'), ΝοΒ 1955,σελ.328, Υπόθεση θορυβώδους ανεμιστήρα.- Γνωμοδότηση Εισαγ. ΑΠ αρ. 34/22.9.1958, ΠοινΧρ 1959, σ.59, Το νόμιμο ή μη της εισόδου οργάνων του Ε.Ι.Ρ. με τη συνοδεία αστυνομικών σε κατοικία για τη σφράγιση ραδιοφώνου συνδρομητή.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Πρωτ. Αθ.αρ68826/3.11.1959, ΠοινΧρ 1959, σ.587, Αδυναμία ενέργειας κατ' οίκον έρευνας σε περίπτωση άρνησης του Προέδρου της Κοινότητας που αναπληρώνει το δικαστικό λειτουργό να παραστεί σ' αυτήν. 237/1960 Πλημμελειοδικείο Γαστούνης, ΝοΒ 1960, σελ. 742.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Πρωτ. Αθ. 33003/30.4.1962, σελ.315, Η παραβίαση θύρας οικίας για τη διαπίστωση μοιχείας (πάντοτε κατόπιν προειδοποιήσεως του ενοίκου),εναπόκειται στην κρίση του ανακριτικού υπαλλήλου.- Γνωμοδότηση Εισαγ. ΑΠ. 12/8.5.1963, ΝοΒ 1964, σ.364, Είναι ελεύθερη η κατ' οίκον έρευνα σε καταστήματα τις εργάσιμες ώρες, ακόμα και αν αυτά χρησιμεύουν σαν κατοικία στους διευθυντές τους.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Πρωτ. Πειρ. 10/1964, Αρχείο Νομολογίας 1964, σ. 650, Η αναγκαστική εκκένωση και κατεδάφιση επικίνδυνων μερών ετοιμόρροπης οικοδομής δεν αντίκειται στην έννοια του ασύλου της κατοικίας όταν συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος.- 126/1964 Πλημμελειοδικείο Κυπαρισσίας, ΠοινΧρ 1964, σελ. 45, Υπόθεση εγκύου γυναικός στην Κυπαρισσία.- 34/1968 ΑΠ, ΠοινΧρ 1968, σελ. 211, Αίτηση αναιρέσεως.- 60/1969 ΑΠ (Τμ Α'), ΝοΒ 1969, σελ. 562, Μαγνητοφώνηση τηλεφωνημάτων της συζύγου.- ΣτΕ (Ολομ) 1557/1969, ΝοΒ 1969, σελ.1243, Αιτήσεις για μεταδημότευση στο νομό Ιωαννίνων.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Εφ. Αθ. 6239/8.4.1969, ΠοινΧρ 1969, σελ. 252, Υπόνοιες διεξαγωγής τυχερών παιχνιδιών δεν δημιουργούν δικαίωμα παραβιάσεων του οικιακού ασύλου.- 60/1971 Πλημμ.Ζακύνθου, ΠοινΧρ 1971, σελ. 854, Διαφωνία συγκατοίκων.- 551/1972 Εφ.Αθ. ΠοινΧρ. 1972 σελ. 545.- 778/1972 ΑΠ, ΠοινΧρ 1973, σελ.41, Απόπειρα βιασμού στη Θεσσαλονίκη.- Γνωμοδοτική διάταξη Εισαγγελέα Πλημ. Εδέσσης 21/1973, ΠοινΧρ 1973, σελ. 404, Κατ' οίκον έρευνα στηριζόμενη σε υπόνοια διεξαγωγής τυχερών παιχνιδιών.- 6/1974 ΑΠ (σε συμβούλιο), υπόθεση κρατουμένου στην Αίγινα.- Γνωμοδότηση Εισαγγελέα Πρωτ. Αθ. 15/8.3.1974, ΝοΒ 1974, σελ. 873, δεν αποτελεί κατ' οίκον έρευνα η κατεδάφιση αυθαίρετων κτιρίων.- Γνωμοδότηση Εισαγ. ΑΠ 11/10.6.1975, ΠοινΧρ 1975, σελ. 440, κατ' οίκον έρευνα τη νύχτα κατά την διάρκεια της προανάκρισης.- Γνωμοδότηση Εισαγ. ΑΠ 4007/25.6.1975, ΠοινΧρ 1975 σελ. 441 αδύνατη η κατ' οίκον έρευνα χωρίς την παρουσία εκπροσώπου της δικαστικής αρχής.- Γνωμοδ. Εισαγ. Πατρών 12/14.8.1975, ΝοΒ 1975, σελ. 1116, η εκτέλεση αποφάσεων πολιτικών δικαστηρίων εμπίπτει στην έννοια της κατ' οίκον έρευνας του αρθρ. 9 παρ.

1 του Συντάγματος.- 217/1977 ΑΠ (ολομ), ΝοΒ 1977, σελ. 1174, Ομοίως με την υπόθεση 7402/1979, Εφ Αθ. ΝοΒ 1979 σελ. 1653.- 260/1977 ΑΠ ΠοινΧρ 1977, σελ 650, υπόθεση του εξοργισμένου συζύγου.-1002/1977 Πλημ. Θεσ/νίκης Υπόθεση των φοιτητών του πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Πλημ. Άρτης 538/31.3.1977, ΠοινΧρ 1977 , σ.910, Είναι επιτρεπόμενη η κατ' οίκον έρευνα που αποσκοπεί στην εκτέλεση ποινικής αποφάσεων.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Πλημ. Αθ. 8/8.5.1977, Ποιν Χρ 1977 σελ. 392, Ο χώρος εργασίας στις βιομηχανικές μονάδες δεν αποτελεί κατοικία με την έννοια του άρθρου 9 του Συντάγματος.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Πλημ. Ηγουμενίτσας 1/22.3.1978, ΠοινΧρ.1978, σελ.267, Δεν είναι απαραίτητη η παρουσία δικαστικού λειτουργού στην εκτέλεση αποφάσεως ή πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής για βίαιη αποβολή από δημόσιο οίκημα.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Πλημ. Κατερίνης 1/1.4.1978, ΠοινΧρ 1980 σ. 602, Προϋποθέσεις εφαρμογής του οικιακού ασύλου σε αυτοκίνητο όχημα.- Γνωμοδότηση Εισαγ. Εφετών Αθ. 434/15.7.1978, ΠοινΧρ. 1978 σελ. 650, Πότε είναι νόμιμη η έρευνα σε οικία δικηγόρου που είναι συνήγορος του κατηγορουμένου.- 9778/1979 Εφ. Αθ. ΝοΒ 1980 σελ. 1182, Διαφωνία συζύγων για την κατοικία.-758/1981 ΑΠ (σε συμβούλιο), ΠοινΧρ 1982,σελ. 51 Ομοίως με την υπόθεση 778/1972 ΑΠ ΠοινΧΡ 1973, σελ. 41.- 961/1981 ΑΠ, ΠοινΧρ 1982 σελ. 242 Υπόθεση Μεσολογγίου.- 1125/1981 ΑΠ, ΠοινΧρ 1982 σελ.473 .- 3444/1982 Μον. Πλημ. Πειρ, ΝοΒ 1982, σελ. 1331 και Ποιν Χρ 1983, σελ. 190 Υπόθεση του Επιθεωρητή.- 16505/1982 Πλημ. Αθ. ΠοινΧρ 1982, σελ. 556 Υπόθεση φοιτητών του Πολυτεχνείου.-673/1983 ΑΠ (Τμ Γ'), ΝοΒ 1984 σελ. 470, Ομοίως με την απόφαση 60/1969 ΑΠ (Τμ Α'), ΝοΒ 1969, σελ. 562 .-134/1984 Πλημ. Κοζάνης (σε συμβούλιο), Υπόθεση δικαστικών υπαλλήλων στην Κοζάνη.- Γνωμοδότηση Εισαγγελέα Εφετών Θεσσαλονίκης 4/1984 Το νόμιμο της εισόδου αστυνομικών οργάνων στην κατοικία του καθ' ού κατά την αναγκαστική εκτέλεση.- 730/1984 ΑΠ, ΠοινΧρ 1984 σελ. 1046, Υπόθεση των Τροπαίων.- 1600/1986 ΑΠ.-798/1987 ΑΠ ΠοινΧρ.1987 σελ.757 Κλοπή οικοδόμου από εργάτη του.- 848/1987 ΑΠ , ΠοινΧρ 1987 σελ.759 Ομοίως με την 260/1977 ΑΠ, ΠοινΧρ 1977 σελ. 650.- 1467/1987 ΑΠ, ΠοινΧρ 1988, σ. 199 Βίαιη είσοδος σε δημόσια υπηρεσία.- 815/ 1989 ΑΠ, ΠοινΧρ 1990, σ. 177, Άσυλο και τυχερά παίγνια.- 93/1990 ΑΠ ΠοινΧρ 1990 σ. 968, Βίαιη είσοδος σε κατοικία.- 206/1994 ΑΠ (συμβ), ΠοινΧρ 1994, σ.369, Είσοδος σε διαμέρισμα μετά από πυρκαϊά.-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

- A. Συνταγματική εξέλιξη του δικαιώματος
 - 1. Αγγλία
 - 2. Η.Π.Α.
 - 3. Γαλλία
 - 4. Γερμανία

- B. Το δικαίωμα του ασύλου της κατοικίας στα άλλα σύγχρονα κράτη
 - 1. Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης
 - 2. Το άσυλο της κατοικίας στα υπόλοιπα κράτη

- Γ. Η διεθνής προστασία του δικαιώματος του ασύλου της κατοικίας

- Δ. Το άσυλο της κατοικίας στην Ελλάδα
 - 1. Τα επαναστατικά Συντάγματα
 - 2. Το Σ. του 1832
 - 3. Το Σ. του 1844
 - 4. Το Σ. του 1864
 - 5. Το Σ. του 1911
 - 6. Το Σ. του 1925
 - 7. Το Σ. του 1927
 - 8. Το Σ. του 1952
 - 9. Τα δικτατορικά συνταγματικά κείμενα του 1968 και 1973

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

- 1. Το άρθρο 9 του Σ.
- 2. Νομική φύση του δικαιώματος
- 3. Τριτενέργεια
- 4. Παραίτηση
- 5. Φορείς του δικαιώματος
- 6. Περιεχόμενο του δικαιώματος
- 7. Περιορισμοί του δικαιώματος
 - α. Συνταγματικοί περιορισμοί
 - β. Νομοθετικοί περιορισμοί
 - β1. επιφύλαξη νόμου
 - β2. παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας

8. Οι περί έρευνας διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (253 επ.)
 - α. Η έρευνα κατά την διάρκεια της ημέρας
 - β. Η έρευνα κατά την διάρκεια της νύκτας
9. Διεθνείς περιορισμοί
10. Κυρώσεις κατά των παραβατών του ασύλου της κατοικίας
 - α. Ποινική ευθύνη
 - β. Αστική ευθύνη
 - γ. Πειθαρχική ευθύνη
11. Νομολογία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Θέμα της εργασίας είναι η προστασία του ασύλου της κατοικίας.

Η εργασία αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει μια αναδρομή στην συνταγματική εξέλιξη του δικαιώματος στην Ελλάδα και διεθνώς. Παράλληλα γίνεται αναφορά στα διεθνή κείμενα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο δεύτερο μέρος, το οποίο είναι και το σημαντικότερο, επιχειρείται η ανάλυση και η ερμηνεία του συγκεκριμένου συνταγματικού δικαιώματος μέσα από τον προσδιορισμό της νομικής του φύσης, του περιεχομένου του, των φορέων του, των περιορισμών του, καθώς και των προβλεπόμενων κυρώσεων της παραβίασης του.

Παρατίθεται σχετική νομολογία.

SUMMARY

Subject of the essay is the inviolability of the dwelling.

The essay consists of two parts: the first part includes a retrospective insight of the Constitutional evolution of this Right in Greece and internationally. At the same time, there is a reference of international articles related to the protection of Human Rights.

The second part sustains the analysis and interpretation of the above-mentioned constitutional right through the determination of its legal nature, its content, its institutions, its boundaries, as well as the provided sanctions against the breacher.